

ВІСНИК VISNYK

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спілено - політичний місячник

ЗМІСТ

Редакційна — Безсмертний Шевченко	1
В. С-ко — Відродження Української Православної Церкви	3
Ігнат М. Білинський — Роман Шухевич, символ невміру- щості нації	8
Провід ЗЧ ОУН — Заклик до українських громадян	10
— Звернення в справі акції проти росій- ського колоніалізму	11
— Комунікат	12
Д-р П. Мірчук — Проблема державного будівництва	13
Д-р Михайло Кушнір — Підступний „гуманізм”	16
** — З резолюцій	19
Р. Р-вич — Про діялектичні „розходження” в комуністич- ному бльоці	20
А. Орликовський — Поляки в справі східних кордонів	22
Д-р М. Дольницький — Пацкий оборонець українського народу	23
Леонід Полтава — Молоді поети-новатори в Україні	26
Євген Маланюк — Шевченко — живий	28
Р. Володимир — Вітчизняна Кассандра	29
П. Добрівлянський — Україна в другій світовій війні	30
Хроніка і Різне — З діяльності Головної Управи	32
— Бінгемтон проти злочинів Москви	32
— АП АБН	
Д-р О. Соколович — Наївні американські студенти	
— Збірки на АБН	

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОВІД
УКРАЇНИ

ВІСНИК

РЕДАКЦІЙНА

БЕЗСМЕРТНИЙ ШЕВЧЕНКО

Чому це так — чому сто літ тому помер, але немовби живий стойть перед нами Тарас Шевченко? Рідко котра людина доживає столітнього віку, а пам'ять людська затуплюється вже по 20-ох, 30-ох роках. То чому ж образ Шевченка живе в серцях і душах українців сто років і житиме напевно так довго, як довго житиме український народ?

Про Тараса Шевченка сказав один поет, що „на Україні є він скрізь — його подих відчувається в коливанні дніпровських хвиль, у пахощах ланів, у вишневих садках, які й досі ще не перевелися по наших селах; він живе в своєму народі, як його невисипуща совість, як його невмируща пісня”. Він — конденсація волелюбної душі українського народу, жорстоко здавленої ворожими силами, він вічно жевріючий відблиск того вогню, який ще запалає.

Ось таку відповідь дають на питання, чому пам'ять про Тараса Шевченка не вмирає. Але це не всі відповіді. Їх є стільки, скільки великих прикмет духа мав у собі наш Поет.

Тарас Шевченко був великий людинолюбець. Він міг заплакати, побачивши під тином у селі сиротину. Він готов був віддати останню свою мізерію вбогому чоловікові чи приятелеві, що опинився в скруті. І це ж він звертався до своїх можновладних земляків із гарячим закликом: „Обніміте, брати мої, найменшого брата!” Але вмів Шевченко також ненавидіти — лютою, полум’яною ненавистю. Проте, свій палючий гнів, подібний до нестримних вибухів гніву старозавітних пророків, звертав він не проти особистих ворогів, а проти ворогів свого народу і своєї батьківщини. Чи ж не з-під того самого пера, яке виписувало ніжною, лагідною мовою слова глибокої, ласкавої людянності, вийшло і досі пече свідомість поневоленого нашого народу вогненне гасло: „Треба миром, громадою обух сталить, та добре виго-

стрить сокиру, та й заходиться вже будить хиренну волю!”

Не повелося ворогам нашого національного генія осміяти, зганьбити чи бодай применшити, принизити Шевченкове слово, яке поставив він на сторожі всіх кривджених, а передусім свого кривдженого віком народу. Царська цензура, а тепер советська калічila й калпічить його твори, фальшуючи або й просто викидаючи з них недогідні йї місця. І що прикметно: ті самі місця в „Кобзарі” не подобаються советським душителям Шевченкової творчості, які не подобалися й царським. Бо і білій і червоній Москві був Шевченко непримиренним ворогом. Бо головну небезпеку для своєї нації бачив він з Півночі.

І це ще одна відповідь на питання, чому пам'ять про Шевченка не в'яне в душі його народу.

Шевченко був геніяльний поет — найбільший з усіх попередніх і потомних українських поетів. Це признав уже визначний його сучасник Пантелеїмон Куліш у день похорону свого великого побратима. „Нема з нас — сказав він — ні одного достойного пророкти рідне слово над домовиною Шевченка: уся сила і вся краса нашої мови тільки йому одному відкрилася”. Поезія Великого Кобзаря, широка і ясна, тече перед хатою кожного українця і, як річка до моря, лине в широкий світ.

Вороги Шевченкового слова, а значить і вороги України, щоб зневажити, оплюгувати ім'я нашого Генія, твердять, що був він безбожник-атеїст. І разом з ними вперто доказують це комуністи, намагаючись зробити з Шевченка послідовника московських учителів-космополітів, предтеч большевизму. Це — цілковита неправда! У боротьбі за національну незалежність свого народу Шевченко виходив саме з зasad Христової науки і молився, щоб настав уже той

час, „коли на землю Христова Правда прилетить”. Уперше арештований московськими жандармами, попросив він, щоб дали йому в тюремну камеру Святе Письмо. А вже на схилі своїх днів, за півтора року до смерти щодня, вставши рано, ставав на молитву. Чи не звучать як молитва і оці потрясаючі своюєю силою Шевченкові слова:

О милий Боже України
Не дай пропасти на чужині,
В неволі бідним козакам!
І сором тут, і сором там —
Вставати з чужої домовини,
На суд Твій праведний прийти,
В залізі руки принести
І перед всіми у кайданах
Стать козакові...

І це ще одна відповідь — чому не вгасає любов українського народу до свого Поета, чому пам'ять його вічна.

Кажемо: Шевченко — Пророк. Не в'яжемо з цим словом особистої його святості, надприродності. Шевченко був людиною, як усі ми, але мав він надзвичайний дар творчої, поетичної прозорливості. Він понад головами сучасників бачив прийдешність свого народу і говорив, немов би з живими, з ще ненародженими поколіннями. Він пророкував грядучі події і, як батько синів, підготовляв свій народ до страшних подій, коли „козак безверхий упаде, розтрощить трон, порве порфіру”, коли „потече в синє море кров ворожа”... Він болів своюю пророчою душою, виразно бачачи в майбутньому трагедію України, коли її „окраденую збудять”.

Чи не сповнилися всі ці пророкування в незабутніх днях революції 1917 року, і чи можемо ми сумніватися, що сповняться Шевченко

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

ві слова — „встане Україна, світ правди засвітить, і помоляться на волі невольничі діти”? Наша любов, наша повага до Шевченка і наша віра в його і Божу правду не дозволяють нам у цьому сумніватися.

Тарас Шевченко був демократом в найкращому значенні цього слова. Природній, український демократизм, властивий нашому народові, знайшов у ньому свое яскраве втілення. І не випадково, не в хвилині змінливого настрою, а немов продуману частину політичної програми написав він знані слова про першого американського президента з його „святым і праведним законом”.

Був Шевченко великим українським соборником, бо Україна була для нього уособленням Матері, єдиної на світі Матері в її болях за всіх своїх дітей і в надіях на щастя всіх їх. Тарас Шевченко учив свій народ єдиномислію. А чи не є це найбільш соборницькою прикметою кожного українця — мислити в справах батьківщини своєї так, як це є єдиної на потребу!

І ще був великий Тарас Шевченко творцем українського націоналізму, органічного, кровного, що зродився в ньому і через нього запалив уми і серця кращих синів народу. „Нема на світі України, немає другого Дніпра” — ось той категоричний імператив, який оформив у ньому націоналістичний світогляд і заклав підвалини відродження української нації. І чорноземний, правдивий демократизм нерозривно поєднався в Шевченкові з українським революційним націоналізмом, з якого вибухла в 1917 році національна революція, з якого пізніше постала ОУН, а в другій світовій війні героїчна Українська Повстанська Армія та УГВР. І в неминучій прийдешній всенародній революції шевченківський націоналізм ще спалахне полум’ям переможного творчого духа на всіх землях України — від Кубані і по Тису-ріку.

Ось чому называемо Тараса Шевченка Великим Кобзарем, Національним Генієм і Пророком.

Людина не існує ніби кусень поліна ги дерево або будинок, що їх визнагають місце, розмір і вік.

Осип Гольдбруннер

В. С-ко

ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (З нагоди 40-ліття)

Митрополит Василь Липківський у своєму манускрипти „Історія Української Православної Церкви”, який щасливо перетривав у сковку до 1942 року, писав про початки революції 1917 року так: „... в державному житті на Україні клекотіло, суто національний бік висувався щораз більше. А це не могло не відбитися й на Церкві. Вже на спархіальних з'їздах лунала українська мова, повставали вимоги про незалежність від Москви, а трохи згодом повстав поділ і в духовенстві на українське і московське”. Отже, українська національна думка вже тоді почала домагатися привернення того стану, в якому Церква на Україні перебувала до 1686 року, коли Київську митрополію насильно підпорядковано Московській патріархії.

Того ж року в Києві, після проголошення Центральною Радою 3-го універсалу, створилася Всеукраїнська Православна Церковна Рада (ВПЦР), що мала своїм завданням скликати Всеукраїнський Собор для вирішення дальшої долі Церкви, — чи має вона по-старому підлягати Москві, чи бути автономною, чи стати незалежною, автокефальною.

Собор зібрався 7 січня 1918 р., але щойно почали працювати його комісії, як залунали з-за Дніпра гарматні постріли: большевицькі банди Муравйова підійшли до столиці. Українське військо і уряд відступили на захід, а Церковна Рада перейшла в підпілля, прибравши собі назву Кирило-Методіївського братства.

Про відношення Генерального Секретаріату Центральної Ради до церковних справ перед і після евакуації з Києва український сенатор С. Шелухін писав, що було воно не тільки негативне, а навіть неприязнє. М. Грушевський і слухати про ці справи не хотів, а коли Церковна Рада звернулась до Генерального Секретаріату з проханням забезпечити свободу творення національних форм церковного життя, Винниченко заявив, що він — соціаліст і ніякої Церкви не визнає.

Проф. О. Лотоцький, пригадуючи ті часи, пише, що „тодішні політичні чинники не були свідомі ні своїх прав, ні своїх обов'язків у цер-

ковних справах... Надаючи чужинецькому (московському — В. С-ко) єпископатові всі права і засоби державної влади”, вони „давали тому ворожому чинникові цілковиту волю до найбільшого самоуправства і зловживання на шкоду українським національним інтересам”.

Але й уряд Скоропадського не подбав як слід про створення національної ієпархії Православної Церкви на Україні. Внаслідок цього розпаношилися вірні Москві „чужинецькі елементи” — наставлені ще перед революцією московські єпископи на чолі з відомим чорносотенцем митрополитом Антонієм Храповицьким, які люто ненавиділи „самостійників-мазепинців”. Фальшуванням, провокаціями і іншими махінаціями усунено з членства Собору значне число свідомих українців, і московський єпископат, підсищений духовниками, що повтікали з півночі від большевиків, заходився відбудовувати „єдину-неподільну” Церкву.

Дещо інакше виглядала справа після зміни кабінету міністрів, коли гетьман Скоропадський пробував був нав'язати співпрацю з українською партійною коаліцією — Національно-Державним Союзом. Недовгочасним міністром віроісповідань в тому кабінеті був О. Лотоцький, який виступив з знаменитою промовою на Всеукраїнському Церковному Соборі. В тій промові він заявив: „У своїх відносинах з іншими Церквами Українська Церква має бути автокефальною під головуванням Київського митрополита і в канонічному зв'язку з іншими самостійними Церквами... Автокефалія Української Церкви — це не лише церковна, але й національно-державна наша необхідність. В імені Уряду Української Держави маю за честь оголосити його тверду й непохитну думку, що Українська Церква має бути автокефальною”. У відповідь на обурені вигуки московських духовників міністер Лотоцький відповів: „Уряд нікому не перешкоджає перенестися на територію Советської Росії”.

Однак, цій декларації українського міністра, на жаль, не судилося здійснитись: вже наступного дня проголошено грамоту гетьмана Ско-

ропадського про об'єднання України з Росією на засадах федерації і — ще через два дні після того вибухнуло протигетьманське повстання.

Одним із перших актів переможної Директорії був закон з 1 січня 1919 року про „вищий уряд” УАПЦ. Прихильність нової влади до Української Церкви, очевидно, треба пояснювати присутністю в уряді Симона Петлюри і голови ради міністрів Вол. Чехівського, пізнішого архиєпископа УАПЦ, „всеукраїнського благовісника”*).

Наступним заходом Директорії було відрядження до Царгороду дипломатичної місії на чолі з О. Лотоцьким, яка мала добитися згоди на унезалежнення Української Церкви від її колишньої Церкви-Матері, царгородської патріярхії. Однак, патріярх Герман V в 1918 році помер, турки зволікали з вибором нового патріярха, і так з тієї справи нічого не вийшло.

Після залишення Директорію на початку лютого 1919 р. Києва українське церковне життя втратило урядову підтримку і здане було на свої власні сили.

**

Чим же пояснити, що проголошена національним урядом автокефалія Української Церкви залишилась на папері, а фактично була встановлена аж у 1921 році, вже під ворожкою окупацією? Причин цього є декілька, а з них найперша — на думку митрополита Липківського — та, що в 1919 році не було ще українського православного єпископату, про створення якого мали б подбати Центральна Рада, гетьманський уряд і Директорія.

Перша українська парафія в умовах більшевицької окупації постала в Києві у квітні 1919 року. Це був гурт ентузіастів, який поставив своїм завданням відродження національної Церкви по всій Україні. З цього гурту людей створилася 2-га Всеукраїнська Православна Церковна Рада (ВПЦР), як тимчасовий найвищий церковний орган — до скликання Всеукраїнського Церковного Собору. Перша укра-

*) Отець П. Корсунський пригадує, що на Софійській площі, де кияни урочисто зустрічали Директорію, після молебню, коли проголошувано вічну пам'ять поляглим борцям, Симон Петлюра став на коліна в сніг і на очах його блищали слізози; потім він перший підішов поцілувати хрест.

їнська відправа в Миколаївській церкві на Печерську, — читаємо в „Нарисі історії Укр. Православної Церкви” Ів. Власовського, — відбулася на храмове свято 22 травня. Народу зібралися з усього Києва така сила, що не тільки в соборі було тісно, а й на великому майдані навколо собору. Народ плакав, слухаючи вперше Євангелію в рідній мові. Славетний український композитор Леонтович написав на це свято спів Служби Божої і сам керував хором. Того ж дня до першої української парафії вписалося кілька тисяч людей.

10-го липня в св. Софії Київській відправлена була перша літургія українською мовою. Ще перед тим українці перебрали в свої руки Андріївський собор. Кількість українських парафій почала швидко зростати.

Однак з приходом до Києва денікінських військ всі українські парафії відразу ж розв'язано, правити Службу Божу українською мовою заборонено, а прот. В. Липківського і цілий ряд інших духовників віддано під церковний суд. До суду не дійшло, бо окупація Києва російськими білогвардійцями довго не потривала, проте, втікаючи зі столиці України під натиском більшевиків, митрополит Антоній залишив під забороною відправи в українській мові і під судом українських священиків.

Не зважаючи на цю заборону, українські парафії під советським режимом відновлювалися на засадах окремого статуту, яким ще не поривалося зв'язків з єпископатом. Конфлікти між українцями і єпископатом, що складався переважно з „істинно-руссих” людей або малоросів-русофілів, щораз більше загострювались. У висліді всього цього пленум ВПЦРади 5 травня 1920 року одноголосно ухвалив проголосити автокефалію Української Православної Церкви і видати в цій справі листа до народу.

В постановах ВПЦРади виразно зазначено, що заборона єпископату була актом неморальним і антиканонічним; що Українська Православна Церква позбувається московської зверхності і стає автокефальною та соборноправною; що треба вжити негайних заходів для підготови і обрання українських єпископів.

Історик Української Православної Церкви Ів. Власовський пише: „З погляду церковноправного державний закон УНР з 1 січня 1919

року про незалежну Автокефальну Церкву в Україні, а також і заходи після цього державної влади про признання цієї автокефалії, найперше царгородською патріярхією, мають куди більше значення, ніж проголошення автокефалії Української Православної Церкви ВПЦРадою 5 травня 1920 року". Це зрозуміло, бож ухвала ВПЦРади не могла бути такою авторитетною, як закон УНР. Але в умовах большевицької окупації посилилася на „петлюрівський закон" було річчю дуже небезпечною, „контрреволюційною", за яку ГПУ, тодішнє НКВД, напевно застосувало б супроти ВПЦРади гострі репресії, а саму автокефалію звело нанівець.

**

Найголовнішою перешкодою в розвитку Української Церкви на тому етапі її існування був брак священиків: московські „батюшки" до Української Церкви не хотіли йти, українського роду старі священики вагалися чи й просто боялися з огляду на своїх єпископів, а нових священиків не було кому висвячувати.

Гарячкові старання ВПЦРади придбати українських єпископів, що очолили б Церкву, або намовити бодай московських чи інших православних єпископів, щоб висвятили нових єпископів для УАПЦ — не увінчалися успіхом. Єпископи в Україні, що, як уже згадано, призначенні були свого часу московською церковною владою, поставилися вороже до справи створення УАПЦ або ж не відважувалися до неї пристати. Зв'язатися ж з православними єпископами поза кордонами Советського Союзу не було в тих часах ніякої можливості.

І от 14 жовтня 1921 року, пише митрополит В. Липківський, „нарешті прибув сам головний хазяїн УАПЦ, що мав узяти справоздання у її діячів за минулу працю, накреслити шляхи на майбутнє й поставити твердий ґрунт для її життя й розвитку". Це був Всеукраїнський Церковний Собор, на який з'їхалося понад 400 представників духовенства і мирян з усієї України, окупованої большевиками. Прибули делегати з Київщини, Поділля, Чернігівщини, Полтавщини, Волині, Одеській, Слобожанщини, навіть з Кубані...

Собор, названий його учасниками, як Собор Відродження, розпочав свою працю без єпископів у київському храмі св. Софії. Першим

питанням, поставленим на його вирішення, було: чи вважає він себе канонічним? Володимир Чехівський, який виголосив у цьому питанні доповідь, переконливо довів, що коли запрошені єпископи не захотіли з'явитися, а „всі члени Собору зібралися в ім'я Христове для вирішення справ Христової Церкви в українському народі" — Собор є канонічним Всеукраїнським Церковним Собором, скликаним найвищим керівним органом ВПЦРадою.

Автокефальність прийнято на Соборі Відродження, як річ самозрозумілу, проголошену ще ухвалою ВПЦРади 5 травня 1920 року. Тож Собор, як найавторитетніший орган, потвердив автокефалію Української Православної Церкви.

Після того вирішено справу про створення єпископату згідно з прадавньою традицією Александрійської Церкви до 240-го року по Христі — руками пресвітерів, і майже одностайно обрано на єпископа-митрополита УАПЦprotoієрея Василя Липківського.

Про висвяту первого митрополита УАПЦ учасник Собору розповідає так:

„Настав величний момент. Вся громада Христа, Собор ввесь зіллявся в одній полум'яній молитві до Отця Небесного — дати, послати Духа Святого первому українському єпископові. Старший віком protoієрей читав висвяту молитву, а всі члени Собору клали на плечі руки один одному, а ті, що стояли на солеї, на плечі дияконам, ті на плечі священикам, а священики на ставленника. При співах церковних і молитві одягли посвячуваного в архієрейські ризи, і — настало хвиля чистої, святої радості. Плакали, вітали один одного з відродженням Української Церкви та її ієрархії. То був дійсно Великдень віруючого українського народу нашого" („Церква і Життя", 1927 р.).

Наступного дня Собор обрав ще кількох єпископів і оприлюднив відозву, в якій оповіщав народові про відновлення єпископату в Українській Церкві „первохристиянським соборно-церковним апостольським ладом".

**

Почався бурхливий зрост числа парафій УАПЦ. Не зважаючи на шалений спротив різних церковних організацій — „тихонівців", „обновленців", „живоцерковців", „діяльноцерковців" та ін., що залишилися з часів перед-

революційних і що постали після революції, як советські креатури з ціллю розвалити церковно-релігійне життя — УАПЦ невпинно розвивалась. В 1924 році число її парафій перевищувало вже 2000.

„Українські парафії”, — пише митрополит Липківський, — засновувались перш за все по великих містах, а вже з тих міст поширювались і на села (так було й за апостолів). Хоч ті міста й були денаціоналізовані, хоч в них купчилися найбільші вороги українства, але в них УАПЦ знайшла й завзятих прихильників: це була українська інтелігенція, а особливо робітництво, зокрема залізничники... Люди, що вже давно відійшли від старої Церкви-домовини, якось стали близькими до Української Церкви... А по селах пішло величезне зворушлення”...

Перед вів в українському церковному житті Київ, де постало 15 парафій. У Вінниці всі церкви, крім однієї, приєднались до УАПЦ. На Волині, де двадцять років діяв єпископ Антоній із своїм чорносотенним „Союзом Русского Народу”, заснувались десятки парафій УАПЦ. В Одесі українська парафія згуртувала в собі кращу інтелігенцію, залізничників і портових робітників. Архієпископ О. Яреценко поширив український церковний рух на всю Лубенщину. На Лівобережжі і Чернігівщині по церквах лунали проповіді українською мовою...

Советські урядові чинники, які в початках творення УАПЦ подекуди навіть „сприяли” їй, як організації, що позбавляла на Україні впливів стару тихонівську Церкву — почали щораз зусильніше гальмувати її розвиток. По селах і містах прокотилася хвиля „антирелігійних диспутів”. У відношенні до священства і парафіян таємна советська поліція почала застосовувати чимраз дужчий моральний терор. І вже в 1926 році ГПУ, тодішнє НКВД, стало відбирати від українських парафій церкви і закривати їх або передавати „обновленцям” — „церковній” організації, що мала в очах вірних компромітувати українське священство, а з тим і релігію. Почалися арешти серед членів єпископату і священиків. Митрополита Липківського по якомусь часі ув'язнення випустили, щоб потім, аж десь у 1937 році заслати на повільне вмиралля.

**

Українську Автокефальну Православну Церкву советська влада зліквідувала остаточно на Надзвичайному Соборі УАПЦ 28-29 січня 1930 року, напередодні „великого перелому” — процесу СВУ, в зв’язку з яким виарештувано, розстріляно й заслано до концтаборів тисячі людей, колективізації сільського господарства, „розкуркулення” — фізичного знищення і заслання мільйонів українських селян. Вже наприкінці 1930 року з понад 2000 українських парафій, внаслідок постійного тероризування вірних, переслідування священиків і відбирання церков „згідно з ухвалами громад” — залишилося яких триста.

Про ці трагічні часи митрополит В. Липківський пише: „Радвлада утворила соборну ліквідацію УАПЦ запевне лише про око людське; в затінку цієї ліквідації вона робить справжню і невпинну ліквідацію взагалі віри і Христової Церкви за своїм комуністичним програмом і в першу свою п’ятирічку взялась до ліквідації УАПЦ, як наймолодшої, значить — найменш тривкої, та ще й такої, що дуже захоплює селянство. Комуна в останні часи повернулася лицем до села, опановує українське селянство, усуспільноє і українську землю, і селянські воли, і корови, і самих селян під свою диктатурую, заводить радгоспи, колгоспи, без попів, без церков, хоче все селянство обернути в безвірницьку, спролетаризовану масу. Самих попів повним унеможливленням для них та їхніх родин життя в радянській державі цілими гуртами жене вона до зrikання сану, цілком унеможливила заснування релігійних шкіл, видання часописів і книг релігійного змісту і взагалі цілком нищить і релігійний і національний дух українського народу, робить духовну руїну...”

Атмосферу провокацій, наклепів і шантажу, що запанувала тоді навколо УАПЦ, видно з брошури якогось Сухоплюєва, виданої 1926 року в Харкові п. н. „Українські автокефалісти”. Ця брошура, як і десятки інших подібних, мала підготовляти психологічно український народ до плянованого Москвою розгрому УАПЦ.

Тож, перше, як перейти до „любового” удачу — вимордування та заслання на північ українського священства — змобілізовано сухоплюєвих для „теоретичного” угрупування нібито

антисоціяльного характеру і „контрреволюційності” Української Церкви. Уникаючи ображати релігійні почуття читача, бо совєтська влада на Україні ще непевно почувала себе тоді на Україні, Сухоплюєв називає людей, які вірять у Бога, „не дуже свідомою частиною населення”, яку „треба рятувати від свідомих її отруйників”. Отруйниками називає Сухоплюєв українських священиків, які „силкуються досягти впливу на широкі маси населення”. „Серед автокефалістів, — пише він, — і тих груп, що для них нація є річ найцінніша в світі, ще в 1917 році виразно визначився нахил до політичної самостійності України, до цілковитої її незалежності від Росії. Цей рух у церковній ділянці набув форм автокефалізму Української Церкви”.

Про впливи, що їх мали українські священики в народі, пише Сухоплюєв таке: „До якої міри автокефалісти і всілякі націоналісти поширили свою агітацію можна бачити з того, що навіть київський повітовий з'їзд представників комітетів незаможних селян 30 серпня 1921 р. ухвалив резолюцію, щоб усюди по церквах повіту служба правилася мовою українською. Отак, замість визнати, що всі релігії сковують, як ланцюгами, свідомість бідноти, комнезами підпали агітації автокефалістів і перейшли на їх бік... Автокефалія або самостійність Української Церкви — це ріднісінька сестра самостійності політичної. А самостійники хочуть утворити з України державу самостійну, ні від кого незалежну, без найменшого зв'язку з Росією-ССР”.

Інкримінувавши УАПЦ політичні, „контрреволюційні” цілі, совєтський пропагандист виводить далі перед очі читача агента ГПУ, постійного учасника всіх пізніших політичних процесів, що в ролі провокатора сидять на лаві підсудних враз з усіма обвинуваченими. Це — „прогресивний священик” Задорожний. На пленумі ВПЦРади, щоб спровокувати його учасників на антисовєтські виступи, він зажадав викинути з молитов такі слова, як „раб Божий”, бо, мовляв, тепер нема рабів, а є тільки товариші, слово „Господь”, бо, мовляв, походить воно від того самого пня, що й „господар-експлуататор”, поскреслювати всюди слово „сатана”, як „забобонне слово”.

**

Проте, розв'язавши УАПЦ, як церковну організацію, совєтська влада ще не заборонила офіційно церковних відправ в українській мові: без головного проводу ще існували подекуди церкви і „служителі культу”, позбавлені права голосу і всіх інших прав громадянства. Ще навіть на якийсь час дозволено було під найгострішою контролею відновитися ВПЦРаді. Але вже з приїздом на Україну сталінського висланця Постишева, а ще пізніше, в період ежовщини, коли партійним головачем на Україні був Хрушчов, український єпископат зліквідовано цілковито. В 1937 році Українська Православна Церква не існувала. Внаслідок цього погрому згинули сотки духовенства і десятки тисяч вірних.

Українська Автокефальна Православна Церква упала першою жертвою московського большевизму. Тими самими способами провокації, терору і насильства над священством та вірними знищили московські большевики Українську Греко-Католицьку Церкву в Галичині, нищать Церкви в усіх опанованих ними країнах.

**

Стіхійно, знову відродилась була УАПЦ на рідних землях у вогні другої світової війни, в роках 1941-43. Головна заслуга в цьому належала Митрополитові Полікарпові, старанням якого наново створено знищенну большевиками ієрархію Української Православної Церкви. В умовах постійного тиску і переслідування збоку гітлерівських окупантів, які толерували на Україні лише т. зв. Автономну Православну Церкву, залежну від московського патріярха, УАПЦ невпинно зростала по всіх областях. У великій таємниці від німців проведено наречення і хіротонію в Києві нових єпископів, яких у 1942 р. було вже 15 для найголовніших міст України. На початку 1943 р. німці повели проти УАПЦ виразно ворожу політику, а в кінці того ж року оскаженілі окупанти вже розв'язували на східніх українських землях парафії УАПЦ, палили на Волині церкви разом із священиками і вірними.

В 1944 році, рятуючись від большевицької навали, разом із тисячами вірних виїхав на еміграцію і єпископат УАПЦ.

В ПОКЛОНИ ГЕРОЯМ*Ігнат М. Білинський***РОМАН ШУХЕВИЧ**
СИМВОЛ НЕВМИРУЩОСТІ НАЦІЇ

Кожна нація має в пантеоні своїх героїв постаті, які сукупністю своїх духових і фізичних прикмет віддзеркалюють духове і фізичне обличчя цілого народу, які чинами свого життя виявляють і характеризують підсвідомі й свідомі праґнення цілої нації.

Кожна нація має на своєму історичному шляху події, які своюю силою, змістом і засягом замикають один період історії і відкривають новий. В довгому ланцюгу історичних подій, зв'язаних між собою причиново, окрім стойть героїчна епопея визвольної боротьби нашого народу під прапорами Української Повстанської Армії. На тлі цієї епопеї позначається велична постать сл. п. Романа Шухевича, генерала-хорунжого Тараса Чупринки, головного командира УПА, голови Генерального Секретаріату й генерального секретаря військових справ УГВР та голови Проводу ОУН на Рідних Землях.

Спроба аналізи цієї визначної постаті натрапляє на великі труднощі не тільки тому, що мова фактів його життя дуже багата, на що вказує вже хоч би перелік посідань ним постів, але й тому, що сл. п. Роман Шухевич був живим втіленням змагань і ідей українського народу. Тому на задній план віходить у ньому особисте, а остається загальне, спільне, символічне.

На руїні, якою під час останньої війни була Україна, довелося Романові Шухевичеві творити нове, реалізувати візію української самостійної соборної держави, якою він жив від молодих років. На пограниччі можливого й неможливого він виковував основи для відродження української нації. Роман Шухевич став тим, хто споконвічним праґненням нашого народу дав окреслену форму і мету. Він став персоніфікацією духа спротиву цілій українській нації, її активного бажання бути господарем на власній землі.

Сповнене чинів життя Романа Шухевича позначене вже від років його юнацтва прикметами великого самостійника, правдивого собор-

ника, справжнього провідника, що гине на стійці, не шукаючи захисту для себе. Він виростав у часах, коли творилася традиція і реалізувалася легенда українського війська — Січових Стрільців, Галицької Армії, Січовиків Карпатської України, яких Роман Шухевич був одним із провідних організаторів, і врешті УПА, якою він, як генерал Тарас Чупринка, командував. Усі ті військові формaciї — це символіка тягlosti й нерозривностi змагань нації до волі.

Поодинокі факти з життя Романа Шухевича віддзеркалюють почування загалу і одночасно є образом епохи. З перспективи минулих років, від дня його смерти, вони дозволяють краще спостерігати те, що годі вхопити при характеризуванні людини за її життя. Життєвий шлях Романа Шухевича — це шлях лицаря визвольної справи. Вже першими бойовими акціями в рядах УВО і опісля ОУН Роман Шухевич звертає на себе увагу організаційних зверхників своєю активністю і завзятістю. З наказу ОУН він організує бойову акцію на Городок і в 1933 році стає бойовим референтом Крайової Екзекутиви ОУН. На цьому пості працює аж до хвилини арешту, заслання до Картузької Берези й процесу. По звільненні з в'язниці, в 1938 році, Роман Шухевич переходить нелегально кордон і продістаеться до Карпатської України, де працює як старшина в штабі полк. М. Колодзінського-Гузара над організацією української армії, а далі бере участь у боях в обороні Хусту.

В гурагані другої світової війни, коли впав поклик до створення Українського Легіону, на його чолі стає Шухевич. Але, по виявленні правдивих намірів німців щодо України, Роман Шухевич очолює протинімецький спротив, пereбираючи начальний провід боротьби в 1943 році, як головний командир УПА. І, коли в попелі імперії загибав Третій Райх, УПА переходила вже в наступ проти червоної Москви. Цю боротьбу очолював Роман Шухевич протягом останніх шести років свого життя.

З перспективи часу можна вже робити спроби всебічного висвітлення великої постаті Ро-

мана Шухевича, одного з найбільших герів нашої сучасності, в аналізі його духових і фізичних прикмет, його чинів і героїки. В нашу жорстоку добу кожна жертва українського народу це світле свідоцтво невмирущості нації. Епоха, що її символізує Чупринка, має особливе значення. Це період боротьби української нації на два фронти — проти Німеччини і проти Росії. Чупринка є організатором цієї двофронтової війни з наймогутнішими у той час мілітарними потугами. Таке велике рішення, яке довелося прийняти йому, зломило б не одного державного мужа. Цим рішенням Чупринка вказав людству єдиноправильний шлях боротьби, в якій не можна сднатися з одним злочинцем, щоб перемогти іншого.

Чупринка підняв народ на великий змаг. Він створив передумови для повторення нової Хмельниччини через поєднання національної революції із соціальною. Він сміливо переводив у життя зasadу: без політичної влади народу на його землі нема особистої волі ані здійснення соціальної справедливості. Він в'язав національно-визвольну боротьбу з усіма ділянками життя нації, свідомий того, що національне поневолення у висліді приносить економічний і культурний гніт. Чупринка глибоко розумів механіку революції, її динаміку, її рушійні сили. За УПА став увесь народ, це була армія народу, армія всіх українців, які переродилися в націю героїв, що стала на прю з найбільшими деспотіями світу.

Чупринка розумів, що завалити московсько-большевицьку тюрму народів можливо лише об'єднаними зусиллями всіх уярмлених націй, і тому він заініціював у листопаді 1943 року Конференцію поневолених народів в лісах Житомирщини, де створив Комітет поневолених націй для координації боротьби проти обидвох імперіалізмів — московського і німецького. В цьому пляні він організував величні рейди УПА в сусідні країни: Польщу, Білорусь, Литву і Румунію, навіть на Кавказ у 1949 р. Бравурний рейд відділів УПА на Захід дав вільному світові доказ непоборної сили української нації в її змаганні за незалежність. Головний командир УПА змінив тактику боротьби, коли війна закінчилася і почалася злощасна коекзистенція: він поглибив революцію на всі ділянки життя, поширив на всі території можли-

ві для дії, з концентраційними таборами включено. Чупринка став смертельною загрозою для Москви, як неперевершений стратег революції. І він згинув у бою...

Велич постаті Романа Шухевича зарисовується найвиразніше на тлі боротьби УПА. Скільки знаємо в світовій історії імен начальників вождів вільних чи уярмлених націй, що так боролися б і вмирали на стійці, як Роман Шухевич? Він загинув смертю героя на рідній землі 5-го березня 1950 року, в бою з військами МВД, під Льва Городом, у Білогорці...

Засіяне Чупринкою поле дас надійні плоди. Народ продовжує боротьбу. Дух Чупринки живе і житиме вічно. Процес ставання народу йде нестримно, і його не подолати.

Коли сьогодні відзначаємо цю велику постать української національної революції, то в його особі віддаємо честь також усім іншим лицарям-борцям за справу визволення України і встановлення наш поневолений, але не скорений український народ, з якого вийшов, для якого жив і за який життя своє віддав великий його син — Роман Шухевич.

Коли Ви гітаете в книжках про УПА, в спогадах угасників нашої новітньої збройної і політичної боротьби довгі реєстри жертв кращих синів і доньок України, то пам'ятайте, що не для хроніки і не для архівів це робиться, але український народ зводив криваві бої, нагиняє родючу землю ворожим трупом і тілами своїх синів-героїв для виразної і світлої мети, щоб постала Самостійна, Соборна Українська Держава.

Україна, свята мати героїв, свята у своєму минулому і сучасному змагові, має стояти понад груповими інтересами і партійними гварами; вона повинна бути недосяжна для зневажників і святотатників, які деколи осмілювалися визвольну боротьбу народу клеймити і зрівновати її з бандитизмом. Українська визвольна боротьба то велична і взнесла справа, вона сповняє нас вірою у світле майбутнє нації і додає сил і заохоти до боротьби аж до перемоги. Думаймо, працюймо, готуймося, виховуймо молодше покоління на світлих традиціях боротьби за державу, зокрема в цьому році, коли відзначаємо 20-ті роковини виникнення славної Української Повстанської Армії.

ЗАКЛИК ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН

Минуло два роки з дня смерти Степана Бандери. Його вбивця — Сташинський, що з на-казу Хрущова і Шелепіна вчинив два ганебні морди, стане незабаром перед судом. На тому суді виявиться перед усім світом московсько-большевицька практика скрітовбивчих мордів також у попередніх роках. Всі народи будуть стежити за ходом процесу і при тому схочуть близче запізнатися з українською проблемою в загальному.

Наше завдання — широко насвітлити колоніяльне поневолення України, її визвольну боротьбу та варварське винищування українського народу, зокрема його провідної верстви, доконуване московським большевизмом. Обов'язок нашої чести — при цій нагоді ще раз з'ясувати перед світом обставини морду Головного Отамана Симона Петлюри і показати світові у правдивому світлі його ролю і постати в історії нашої визвольної боротьби, а одночасно виправити якоюсь мірою кривду, заподіяну присудом Паризького Трибуналу особі С. Петлюри і українському народові.

Злочинець, що виконав бомбовий атентат на полк. Євгена Коновалця, не відповідав за свій злочин перед судом, і світ не мав нагоди дізнатися ані про великого творця і організатора УВО і ОУН та його керівництво революційно-визвольним рухом, ані навіть про те, з чиєї руки він загинув.

З тією метою Провід ЗЧ ОУН підготував потрібні інформаційні матеріали і хоче їх найближчим часом видати чотирма світовими мовами: англійською, німецькою, французькою та еспанською.

Цими мовами вийдуть чотири книжки величиною 17×24 см. — разом приблизно на п'ятсот сторінок друку такого змісту:

ПЕТЛЮРА — КОНОВАЛЕЦЬ — БАНДЕРА — ЖЕРТВИ КРЕМЛІВСЬКИХ МОРДІВ. Життєписи. Політична роля на тлі доби. Вибір статей і промов. Обставини смерти. Знімки з життя і діяльності.

РОСІЙСКИЙ КОЛОНІЯЛІЗМ В УКРАЇНІ. Короткий перегляд історії України. Большевицька окупація. Процес СВУ і нищення інтелігенції. Колективізація і голод 1932/33. Нищення церков. Війна і окупація України. Повоєнні большевицькі практики.

ГАНЬБА ХХ. СТОРИЧЧЯ. Методи большевицького терору 1920-46. Концентраційні табори і повстання в них. Масові морди в тюрмах. Злочини Хрущова в Україні. Большевицькі на клепи на визвольний рух.

ВІЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. Відновлення української держави в 1941. Боротьба УПА. Ідейно-політичний спротив. Сучасне становище в Україні.

Всі видання призначенні для розсилки чужинцям: політикам, журналістам, партійним діячам, військовим штабам, державним урядам і іншим політичним інститутам, редакціям важливіших газет, бібліотекам і т. д. Розсилання цих матеріалів буде дармове і тому заздалегідь мусимо визнати, що такий високий видаток робимо в цілях пропаганди нашої справи.

Крім згаданих видань, прийдуть великі кошти, зв'язані з самим процесом Сташинського. В цьому випадку буде два роди видатків: адвокатські кошти і кошти пресових конференцій під час процесу.

Описаного тут пляну не можна буде провести без конкретної і приспішеної допомоги всього свідомого патріотичного громадянства. Тому звертаємося із закликом до Вас: беріть участь у підтримці нашої інформативної роботи, зв'язаної з вище порушеними питаннями: видання брошур і процес. Жертуйте на чужомовні видання, щоб була змога цілий світ інформувати про великі злочини Росії. Сьогодні світ прийме нашу інформацію повніше, як звичайно, бо повторні випадки скритих мордів непокоять усіх волелюбних громадян. Складені Вами гроші не пропадуть намарно. Чужинці, що прочитають наш інформативний матеріал, в майбутньому можуть допомогти нашому народові у його змаганні визволення. Кожний з Вас хай причиниться своїми пожертвами до приєднання Україні приятелів.

Прізвища жертвовавців будуть оголошенні в пресі. На терені ЗДА цю збірку є уповноважені переводити Організації Визвольного Фронту. Розчислення просимо надсилати на адресу Головної Управи ООЧСУ в Нью Йорку.

**ПРОВІД ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ**

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВОДУ ЗЧ ОУН

В СПРАВІ АКЦІЙ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО КОЛОНІЯЛІЗМУ

Російсько-більшевицький імперіалізм і його уперта політика агресії є причиною постійно зростаючого напруження в світі. Питання колоніялізму знову ставитьися на міжнародному форумі, в тому і в Об'єднаних Націях, і від постановки і розв'язи цього питання великою мірою залежатиме, чи буде знайдений правильний вихід з напруженого світового становища, як теж чи буде зактуалізована проблема визволення України, поневоленої російським колоніялізмом.

Висунена розвитком історичних подій справа ліквідації колоніялізму і побудови на місці колоніяльних імперій незалежних національних держав у світі та встановлення вільних взаємніх між ними, — є суперечкою російській концепції світової колоніяльної імперії. Москва прагне звузити проблеми колоніялізму тільки до народів Азії і Африки. В цьому вона знаходить помагачів між некомуністами, з числа послідовників тих західніх політиків, які тактикою уступок, конcesій і компромісів віддали половину Європи і дві третини Азії під комуністичне володіння, і такою тактикою дали більшевицькій Росії можливості сміливіше чинити чергові агресії. Широке поставлення питання колоніялізму і новна та справедлива його розв'язка для Москви небезпечна. Це було б засудженням її колоніяльного панування і кінцем її політики замаскованого імперіалізму.

Росія — найбільша колоніяльна держава світу — не прагне остаточної ліквідації колоніялізму. Вона такої ліквідації бойтєся. Якщо було б інакше, вона перша, для прикладу перед світом, ліквідувала б колоніялізм у Сovетському Союзі і в т. зв. сателітних країнах, як це зробили західні імперії з своїми колоніями, — і задоволинилася б російською етнографічною територією. Проблемою колоніялізму Росія спекулює. Вона хоче показати себе в ролі захисника азійських і африканських народів і племен, щоб цим обманом приєднати їхню прихильність і довір'я до себе. Як їхній підбито захисник, вона прагне протиставити західнім державам народи при наймені двох континентів і підривати їхні сили, щоб потім випробуваними методами облади і внутрішньої диверсії ступінєво підкорювати їх собі і тим поповнювати бльок залежних від неї нових комуністичних сателітів. В такому „визволенні“ народів від чужого колоніялізму і від їхньої власної національної влади та в перетворюванні їх у систему нових російських колоній, — Москва бачить свій шлях до влади над світом у період тимчасової коекзистенції з західними „буржуазією“ і „капіталізмом“.

Висунення проблеми колоніялізму на міжнародному форумі, не в російському звуженні, але в повній ширині, поставило б у центр світової уваги бездержавне положення України та інших поневолених більшевицькою Росією народів і вперше за довгі роки національно-визвольна боротьба тих народів набула б теж на інтернаціональній арені світово-історичного значення. Між національно-визвольною боротьбою поневолених і

залежних народів за створення власних самостійних держав — з одного боку, і прагнення Москви до світової російської комуністичної імперії — з другого, між цими двома протилежними прагненнями компромісу нема. В усьому світі і зокрема в російській колоніяльний імперії або переможе національно-визвольна ідея, або на деякий час переможцем вийде російський колоніялізм під комуністичною маскою. Середньої розв'язки для долі світу нема.

В політиці західних держав с міцні течії, які прагнуть відеувати на пізніший час ясну розв'язку принципового і чіткого поділу фронтів. Вони спекулюють, що через промовчування фактів російського колоніялізму уявлені ними скрайньо агресивні течії в КПСС не будуть штовхати до ще більшої агресивності і впертості і забувають, що це є незмінна тенденція всієї більшевицької політики. За це платять вони втратою довір'я до себе з боку тих протиколоніяльних сил в російській тюрмі народів, які його не втратили навіть після віddання Заходом на поталу мадярської визвольної революції, і посередньо сприяють дальшому зміцнюванню російських позицій.

В західному таборі вільних народів є також мужні сили, які готові здерти маску облуди з останньої колоніяльної імперії і виявити перед світом, що колоніялізм для російської імперії є лише тоді лихом, коли колонії належать кому іншому, а не підлягають її деспотичній владі.

Прихильники толерування російського колоніялізму перебувають ще на впливових становищах в урядах деяких західних держав, громадянами яких є велика кількість українців. Наше завдання — дати широку політичну підтримку тим політичним силам у різних країнах, які цьому толеруванню російського колоніялізму протистоять, розуміючи, що таке толерування є небезпечною для власної держави, що воно приижус її політично-моральній престіж в світі і зокрема між поневоленими Росією народами. Заява державного секретаря ЗДА, Діна Раска, про те, що справа незалежності України, Вірменії чи Грузії, як „традиційних частин СССР... ставить уряд ЗДА в небажане положення, начебто він підтримує розчленування Історичної держави“ — не знайшла схвалення з боку тих американських політиків, які розуміють, що російські колонії не є апі традиційними, апі історичними частинами Росії, і що зарадто довге промовчування факту поневолення неросійських народів не спричиняється до збільшення авторитету ЗДА серед народів, лише підриває його. Висування і захист т. зв. історичних і традиційних прав на поневолення чужих народів є суперечним з Хартією Об'єднаних Націй, як теж з резолюцією Конгресу ЗДА про Тиждень Поневолених Націй та з історичними традиціями американського народу.

З українського боку в ЗДА, Канаді, Великобританії та інших країнах велиса корисна робота по лінії демаскування російського колоніялізму в Україні. Ми

КОМУНІКАТ

Визвольна боротьба українського народу проти ворожих імперіялізмів і колоніялізмів затяжна і освячена кров'ю багатьох поколінь.

Двадцять літ тому в обороні найвищого ідеалу нації — державної незалежності, найкращі сини і дочки українського народу стали в ряди Української Повстанської Армії до безпосередньої боротьби проти брутального німецько-гітлерівського наїзника, на одному фронті, і проти історичного московсько-большевицького

здобули прихильників і приятелів визвольної справи серед військових політичних діячів західного світу. Але з уваги на міжнародну актуальність проблеми колоніялізму необхідно ще більше скріпити український фронт проти толерування російської колоніяльної імперії і спільно з нашими союзниками з Антибільшевицького Бльоку Народів (АБН) та з чужоземними противниками російського колоніялізму ще могучіше розгорнути цю акцію різними методами і формами. Пригожа пора для цього надходить тепер. Це зобов'язує всіх українців у країнах їхнього поселення не лише всебічно підтримати акцію проти російського колоніялізму, але й залучити до неї найширші кола своїх і чужих громадян. Докладім з нашого боку всіх зусиль, щоб ця проблема не сходила з порядку дня міжнародної політики, доки не буде проламаний у світовій опінії мур ігнорантства і промовчування української справи, і доки не будуть в міжнародній політиці поставлені вимоги і прийняті практичні заходи в напрямі засудження і ліквідації російського колоніялізму.

Боротьба проти російського колоніялізму — це спільна справа всіх українців.

Провід Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів:

— заликає всіх українців, без уваги на партійно-політичну приналежність, всіх українські установи і організації в вільних країнах світу активними діями поvesti боротьбу проти російського колоніялізму;

— вважає за корисну і доцільну протестаційну акцію проти російського колоніялізму, що її ведуть інші політичні середовища;

— закликає ввімкнутися в спільну антиколоніяльну акцію народів АБН і спільними акціями підкреслити, що концепція розподілу російської імперії на національні держави за етнографічним принципом — це наша політична концепція;

— підтримати політичних діячів західних народів у їхніх виступах різних форм проти російського колоніялізму.

Українці! Ставайте всі на спільний фронт боротьби проти поневолення України московським колоніялізмом!

Лютій 1962

ворога, найбільшого і найжорстокішого поневолювача багатьох націй, на другому фронті. У боротьбі за велику справу, за Українську Самостійну Соборну Державу українська нація віддала в жертву життя і кров цвіту останніх поколінь.

Доцінюючи великі почини і значення визвольної боротьби, Головні Управи Організацій Українського Визвольного Фронту на спільній нараді 16-го лютого 1962 року в Нью Йорку рішили відзначити в цьому році ДВАДЦЯТЬЛІТНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ.

Для підготовки і переведення святкувань вибрано окремий Комітет, в склад якого увійшли представники всіх Організацій Українського Визвольного Фронту.

Українське Громадянство і Управи українських організацій просимо творити місцеві Комітети для торжественного звеличення легендарної Української Повстанської Армії.

Крім локальних святкувань, на Осели СУМА в Елленвіл, Н. Й., заплановано відзначити цей Ювілей в дніях 14—15 липня ц. р. Маніфестаційним Здвигом і посвяченням пам'ятника героям-борцям, впавшим за волю України.

*М. Грицковян
Голова Т-ва б. Вояків УПА
ім. ген.-хор. Т. Чупринки*

*Мр. Е. Лозинський
Голова Організації Оборони Чотирьох Свобід
України*

*М. Фурда
Голова Спілки Української Молоді Америки*

*Інж. А. Гонгарів
Український Союз Політичних В'язнів*

*В. Будзяк
Голова Т-ва Української Студіючої Молоді
ім. М. Міхновського*

*Ред. І. Білинський
Американські Приятелі АБН —
Українське Представництво.*

БУДОВА ДЕРЖАВИ

Д-р Петро Міргук

ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА

(Продовження з попередніх чисел)

Основні напрямні закордонної політики

Визначення кордонів української держави в'яжеться з напрямними її зовнішньої політики. Всі українські політичні напрямки згідні в тому, що закордонна політика української держави має спиратися на принципі належного респектування національно-суверенних, державних прав кожного народу і добросусідської співпраці з кожним народом. Але перетворювання такого наставлення в певність, що так само ставляться до нас і наші сусіди, на нашу думку, цілком неправильне, бо воно присипляє сторожкість нашого народу супроти затій імперіалістичних сусідів. Ми вже звертали увагу, що окремі нації своїми змаганнями тільки в загальному подібні одна до одної. І ось у питанні сусідських взаємин наші безпосередні сусіди — Московщина, Польща, Мадярщина й Румунія, а з дальших Німеччина мають зовсім інше наставлення до нас, вони були, як показує наше минуле, і залишились непоправними і хронічними імперіалістами, що раді вкраяти собі хоч шматок української чи іншої землі і поневолювати інші народи. Цього не вільно будівничим української державності ніколи забувати. А тому разом з позитивним принципом добросусідської співпраці з усіма народами мусить іти принцип негації, поборюваннякої можливості імперіалістичної агресії на Україні із сторони будьякого з наших близьких чи дальших сусідів.

Головна наша увага мусить бути скерована перш за все на Московщину. Якщо в евентуальній світовій війні американська зброя не зменшить етнофізичну субстанцію московського народу, то Московщина стоятиме весь час грізною примарою несподіваних агресій проти української держави. Перед тісю дуже серйозною небезпекою мусить українська держава бути забезпечена в кожному моменті відповідними політично-мілітарними союзами з іншими народами.

В такому аспекті ми ставимо концепцію політично-мілітарного союзу України, Білорусі

й Козакії — „У-Бі-Коз.” Про таку концепцію ми писали вже свого часу в українській пресі, але вона не викликала значного зацікавлення серед наших еміграційних політиків.

Якщо говорити порівняннями, то цей союз трьох спрівді таки братніх народів, „У-Бі-Коз”, мав би бути не чимсь на зразок Чехо-словаччини або Югославії, тобто формою одного державного організму кількох народів, в якому найчисленніший і найекспансивніший народ буде розростатися коштом інших народів, що ввійшли в склад тієї держави, але чимсь на зразок „Бе-Не-Люкс”-у, тобто свободного політично-мілітарного її господарського союзу окремих держав, як Бельгія, Голландія та Люксембург.

Згідно з цим єдність військової політики окремих і зовсім самостійних держав — України, Білорусі й Козакії — забезпечувались би існуванням і дією одного спільногомандного штабу, як це бачимо в НАТО — військового союзу держав Північно-Атлантичного оборонного пакту. Зовнішню політику цих трьох союзних держав узгоднювалася б Рада міністрів закордонних справ, а господарську політику Рада міністрів господарських ресортів тих держав, при чому обидві Ради мали б завжди тільки дорадчий характер, і їх пропозиції зобов'язували б окремі держави тільки після схвалення їх у кожному окремому випадку урядами всіх трьох держав.

Немає сумніву, що такий союз цих трьох держав дав би великі господарські користі і Україні, і ще більше Білорусі та Козакії. Та ще важливішим є тут політично-мілітарне значення союзу цих трьох держав, однаково загрожених небезпекою московської імперіалістичної агресії; кількістю людських резервів та силою господарського потенціалу цей союз дозвінював би потенціялові Московщині і був би спроможним власними силами відбити кожну спробу московської агресії. З огляду на це Україні треба всіми силами підтримати слухні вимоги Білорусі щодо пересунення її схід-

ного кордону якнайдалше на схід, і слушні вимоги Козакії щодо пересунення її державних кордонів на північ і схід. Північні кордони Козакії повинні проходити менш-більш по 51-й паралелі аж до північно-західного рогу Казахстану, а на сході вздовж казахстанського кордону так, щоб Московщина була зовсім відрізана від доступу до Каспійського моря. Цим була б зліквідована московська загроза із сходу, і смуга випадкових баз можливої московської агресії була б скорочена майже до половини. Реалізація ж цього сьогодні ще більш оправдана й облегчена фактом повного виселення, в другій світовій війні і після неї, з Надволжя всіх німців і заселення тих теренів переселенцями в основному з України й Козакії.

Але одностайність політично - мілітарного блюку Україна-Білорусь-Козакія і тим самим його справжня сила залежить насамперед від взаємин між цими трьома державами. А тому треба від самого початку дбати, щоб у ті взаємини не закралось щось таке, що підривало б та розсаджувало єдність і взаємне довіря союзних народів. Отже вже до розв'язки першого спірного питання — українсько-білоруського і українсько-козацького кордонів — треба підходити з якнайбільшою уважливістю і якнайбільшим вирозумінням до цих двох сусідніх народів.

Значним зміцненням політично-мілітарного становища України було б приєднання до цього українсько-білорусько-козацького союзу, бодай під політично-мілітарним оглядом, прибалтійських держав: Литви, Латвії, Естонії й Фінляндії. Реальність цього альянсу спирається на тому, що, з одного боку, всі ці чотири прибалтійські держави так само виставлені на постійну небезпеку московської імперіалістичної агресії, як і три попередні, а, з другого — ці держави не мають і не можуть мати ніяких територіально-політичних конфліктів з Україною. Єдиною перешкодою міг би бути хіба територіальний спір за прикордонні смуги між Білоруссю й Литвою, але він задрібний, щоб серйозно спиняти політично-мілітарний союз згаданих держав, конечний для забезпечення державної самостійності тих народів від московської загрози.

Східнім продовженням цього політично-мілітарного оборонного союзу повинен стати Ка-

захстан, так само загрожений московським імперіалізмом, як і згадані народи Східної Європи, і так само заинтересований в існуванні міцного протимосковського союзу, спроможного знівечити в зародку кожну агресивну затію імперіалістичної Москви.

Цей зовсім природний, бо випливаючий з власних національних інтересів кожного з цих народів, політично-мілітарний союз держав, що мають спільні кордони з Московщиною — Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Білорусі, України, Козакії й Казахстану, — це найкраща за безпека самостійності української і інших згаданих держав проти агресії Москви, і тому створення такого союзу повинно стати основою за кордонної політики української держави.

З закавказькими народами — грузинами, вірменами й азербайджанцями — українці не мали в минулому ніяких сусідських спорів, а зустріч цих народів з московською „опікою” залишилась надовго в їх пам'яті. Ці два моменти можуть вплинути вирішально на задовільне й стійке наладнання добросусідських стосунків української держави з тими народами. В інтересі усіх контрагентів лежатиме й тісна господарська співпраця, зокрема між Україною, як країною з сильно розвиненим промислом та багатим сільським господарством, і багатим на нафту Азербайджаном.

Нічого не стоїть вже сьогодні на перешкоді наладнанню добросусідських взаємин України з Туреччиною. Давніше на таку співпрацю кидала тінь справа Криму: серед якоїс кількості турків зберігалась ще якоюсь мірою концепція приєднання Криму до Туреччини, як опікунки кримських татар. Але після виселення большевиками з Криму всіх татар і прилучення Криму до Української СРР претенсії тієї частини турків до Криму стали вже застарілими і безпідставними, бо в Криму немає вже більш ким опікуватись, не стало татар і дальші претенсії Туреччини до Криму були б хіба нічим не виправданим імперіалістичним зазіханням на частину української території, оскільки Крим заселений українським народом. Відповідальні турецькі політики певно свідомі цього, тому й турецькі претенсії на Крим, які псували б добросусідські стосунки між Україною й Туреччиною, сьогодні мабуть нереальні, тим більше, що сьогоднішня Туреччина позбавле-

на експансивної динаміки, яка характеризувала її колись.

Характеристичне для української зовнішньої політики щире бажання добросусідських стосунків стосується й до наших західніх безпосередніх і дальших сусідів. Але це бажання не сміє присипляти стороожкості майбутніх керманичів української держави в відношенні до кожного з колишніх окупантів української землі. Во хоч імперіялізмові всіх тих народів болюче підламано крила, все таки ті народи не позбулися ще імперіялістичних апетитів. Ці мотиви диктують Україні потребу приязни й політичної співпраці з Болгарією й Югославією, щоб при їхній помочі держати в належному шаху Румунію й Мадярщину.

Щодо добросусідських взаємин з Польщею українська держава мусітиме розв'язати справу Закерзоння. Про саму проблему Закерзоння ми вже згадували. Поза тим в інтересі обох народів є добросусідськість, а не постійне напруження й постійна загроза збройного конфлікту. В інтересах Польщі воно лежить ще більше, як у наших, бо ж для серйозно думаючого польського політика мусить бути ясним, що атмосферу напруження між Польщею й Україною використали б насамперед німці для того, щоб українсько-польський конфлікт — чи то в порозумінні з Україною, чи й зовсім непрохано — взяти як нагоду до збройного виступу проти Польщі з метою на тільки відібрати „земе одзискане”, але й захопити собі на рахунок рекомпенсати значну частину й корінних польських земель. Така загроза для Польщі збоку сильно перенаселеної й людностево дуже динамічної Німеччини аж надто реальна і тому поляки повинні бути особливо зацікавлені в якнайскоршому наладнанні та в якнайкращому зберіганні добросусідських стосунків з усими східніми сусідами. Але ми знаємо з досвіду, що поляків характеризує брак почуття реалізму в зовнішній політиці. Полякам треба, маєть, ще довшого часу для того, щоб вони освоїлися з фактом, що польський елемент повернувся з західноукраїнських земель до Польщі раз на завжди і мрії про польське панування над Львовом стали сьогодні таким самим анахронізмом, як, наприклад, мрії когось із нащадків татарської Золотої Орди про поновне панування над Московчиною. Проте, хоч „манія

моцарствовости” існуватиме серед польського народу ще довгий час, наука останніх десятиліть таки залишила свій слід на думанні польських політиків і, треба сподіватись, уможливить їм остаточне наладнання добросусідських взаємин з Україною.

Причин для ворожнечі України з Німеччиною поки що нібито й немає, але й немає причин для особливої приязні. Коли Польща окупувала західно-українські землі, Німеччина вважалася природним союзником українців згідно з засадою „ворог моого ворога є моїм союзником”. Та сьогодні ситуація зовсім інша, і з хвилиною, коли будуть наладнані добросусідські взаємини з Польщею, Німеччина перестане зовсім входити в рапаху як союзник. Маєтимо в увазі: друга світова війна навчила нас, що Німеччину мусить Україна в майбутньому розглядати як потенційального ворога, грізного ніж Польща. Було б дуже небезпечною для нас помилкою вважати, що поразка Німеччини в другій світовій війні знищила бажання німців маршувати на схід („дранг нах оsten“). Те, що кільканадцять мільйонів німців, викинених із східних провінцій колишньої Німеччини, зуміли знайти працю в західних провінціях Німеччини, є тільки тимчасовою розв'язкою проблем перенаселення тієї країни. Для того, хто вміє бачити дійсність, є безсумнівним, що грізна для Сходу експансивна сила німецького народу сьогодні тільки причаїлась. При найближчій політичній конъюнктурі та сила знову звернеться на схід і стане знову загрозою не тільки для Польщі й Чехії. Суттєвим при аналізі цього питання є факт, що німці, не зважаючи на своє важке положення в роках після другої світової війни, відкинули ставлену їм пропозицію масової еміграції до країн Північної й Південної Америки, і вся маса німецького елементу, якому затісно було в кордонах міжвоєнної Німеччини, скучилася на території значно меншій. Тут не має найменшого значення те, що частина німецьких утікачів із сходу вросла вже в економіку західних провінцій Німеччини і що вона не має ніякої охоти повернутись на схід: замість них з більшою охотовою підуть ті німці з заходу, яким забрали місце прішельці із сходу.

(Далі буде)

ГОЛОВНИЙ ВОРОГ

Д-р Михайло Кушнір

ПІДСТУПНИЙ „ГУМАНІЗМ”

Це видно кожному, що міжнародні події розгортаються одночасно на кількох платформах. Першою платформою є та, яка виявляється в часописних звідомленнях про сесії парламентів, рішення урядів, дипломатичні акції і міжнародні конференції. Ця платформа найбільш очевидна, але водночас і найменш важлива. Коли політики великих держав надають їй такого великого значення, то це тому, що вони хочуть шляхом заходів на тій площині вплинути на елементи, які дійсно рішують про хід історії. А ті елементи містяться на глибших платформах, невидних і добре оберіганих від стороннього ока.

На міжнародних конференціях, де зустрічались представники західного й комуністичного світу, важливим було не так те, що було сказане й вирішено, як те, чого виразом були ті конференції: їх істотний сенс, причина, яка їх викликала, осередок, який їх заініціював, або вислід, що його властивий ініціатор осягнув.

Впродовж останніх п'ятьох років дійсним спричинником цілого ряду міжнародних конференцій були большевики. Формальна ініціатива виходила деколи від західних держав, але не вони їх викликали. Комуністи прийшли до висновку, що такі конференції потрібні їм, як знаряддя для найбільш зasadничих посунень, — тих, яких не видно на поверхні, які заховані на глибоких платформах, але які в дійсності мають бути рушійною силою міжнародної політики.

Оцінюючи світову ситуацію в можливо найпростіших категоріях, можна сказати, що саме тепер почався період повного зредукування маневрового передпілля. Залишилися дрібні південно-азійські терени, де „візвольні армії” можуть анектувати ще для Москви ті чи інші кусники землі, але в сумі обидва противні тaborи, як два змагуни, безпосередньо охопилися і знають, що кожний наступний рух — це момент вирішальної рунди. Для обох політичних блоків наступний крок може бути війною, в якій мусітиме відіграти свою роль атомово-воднева бомба й всі інші роди зброй.

Москва хоче нових здобичей („поширення революції на цілий світ”), але не хоче їх шляхом війни. Незалежно від нехоті ризикувати війною, вона не хоче тих здобичей у вигляді зваріщ і спопелілого побоювища. Але, з другого боку, беззупонічно не приносить жадної користі, навіть перекреслює надії на її прихід. Користь може принести щойно відскок від противника, коли знову можна буде діяти з деякої віддалі. Отже, всіма теперішнimiми заходами Москва намагається здобути свободу рухів.

Головний політичний зміст сучасної ситуації зосереджується у відповіді на питання: в якій формі Москва хоче привернути собі свободу маневрування?

Різниця між концепцією Сталіна і концепцією Хрущова полягає не в цілі, а в методі. Отже, не мають рації ті політики, які доказують, що в комунізмі виникли зasadничі зміни, бо залишилася в ньому та сама ціль — опанувати цілий світ. Натомість є безсумнівним, що в комуністичному таборі відбулася гвалтова боротьба за зміну способів опанування світу. В політичних оцінках державні мужі Заходу цю кількісну різницю можуть прийняти за якісну різницю, і таким чином, внаслідок незрозуміння істоти речі, спричинити необчислими лиха.

Сталін, стосуючи метод нагромаджування советської сили, метод безпосереднього тиску, масового винищування противників і щільної ізоляції, хотів стосувати його і після закінчення другої світової війни, коли проблема здобуття світу стала перед Москвою, як безпосередня проблема. Сталінська система втримування спосібності советського блоку виявилася, на основі досвіду, корисною для російської комуністичної імперії. Вона викликала тільки один негативний наслідок: надто очевидно перечило декларативним, пропагандивним гаслам комунізму, як „надії світу”.

Група провідних комуністів зрозуміла, що „надія світу”, виступаючи в постаті кривавого ката з НКВД, може посуватися переможно тільки до певних меж, до тих, від яких почина-

ється вже стрижень західного світу. Сталінська концепція засновувалася на триманні в залізних кліщах вже опанованих країн і ступневому прилучуванні нових теренів. Наступники Сталіна зрозуміли, що сталінською методою можна здобувати терени більш-менш байдужі для Заходу, але вона не принесе успіху в упромисловлених країнах з високою технічною організацією, які розпоряджають атомовою зброєю. То ж для комуністичних провідників найбільшою журбою є тепер устійнення шляхів і форм для майбутнього розгортання „революції”.

Для підтвердження ходу міркувань корисно заститувати кілька фрагментів із таких теоретично-ідеологічних комуністичних видань останніх трьох років, як: 1) Стенограмми лекцій Всесоюзного общества по распространению политических и научных знаний; седьмая серия — международная; 2) Вестник Московского университета — серия философии; журналы; 3) Мировая экономика и международные отношения”; 4) „Соціалістична Культура”; 5) „Молодежь Мира”; 6) „Жовтень”; 7) „В захисту мира”.

Читуючи наведені нижче цитати, треба пам'ятати, що слово „соціалізм” вжито в них евфемістично, як камуфляжне окреслення комунізму:

„Коли підсумувати населення країн, які, здійснюючи соціалізм, наздогнали цивілізаційний рівень, зобов'язуючий двадцяте століття, з населенням відсталих або колоніальних країв, які завдяки соціалізму доженуть цей рівень завтра, то маємо три четверті населення всієї земної кулі*). Решта, четверта частина, — це мешканці передових капіталістичних країв”.

„Охоплення всієї земної кулі соціалістичною ідеологією, як такою, що служить потребам величезної більшості й мобілізує цю більшість — є неминуче”.

„Є правою, що країни соціалізму ввійшли в новий період, який шляхом розвоєвого скoku урухомлює нові засоби ідеологічних сил соціалізму”.

„Бльок соціалістичних країн настільки могутній, що може дозволити собі турбуватися долею не тільки тих людей, які до нього належать, але також зasadникою долею людей без уваги на те, чи ті люди живуть в країнах соціалізму, чи капіталізму”.

... „Комунізм сприймає всі історичні і сучасні загальнолюдські культурні вартості”.

„Завдання втримати мир вимагає збільшення атракційної сили комунізму в майже одній четвертій частині світу”.

„Не можна, однак, не глянути глибше і не ствердити, що теперішня мирова акція комуністичного табору є реалізацією гуманістичного дбання у світовому маштабі за долю кожної людини” ...

„Теперішній стан є початком нового періоду розвитку культурної експансії соціалізму, пе-ріоду, який є природним наслідком росту суспільно-господарської потуги соціалістичних суспільств”.

„Успіх соціалістичної держави є завжди успіхом соціалізму. Тому є очевидною річчю, що провідна соціалістична держава може в періоді природного розвитку ідеологічних сил соціалізму прийняти, в інтересі цілого людства, сміливу і зобов'язуючу лінію міжнародної політики”.

„Отже, одною з головних теперішніх цілей радянської політики є боротьба за послаблення можливості агресії шляхом приєднування якнайбільшої кількості буржуазних сил на позиціях невтралності”.

**

Засадникою тезою комуністів у теперішньому періоді є твердження, що перемога комунізму в світі — річ неминуча. На думку комуністів це не тільки тому, що „три четверті населення земної кулі” дісталися під вплив комунізму, але й тому, що в решті, „одній четвертій частині”, чимраз більше множиться тип симпатиків комунізму.

„Беручи річ практично, — твердять комуністичні теоретики, — в житті кожного думаючого європейця і азійця доконується, на основі правдивих чи фальшивих передумов, постійний процес порівнювання комунізму і капіталізму ... На жаль, ті симпатики комунізму ще не рішені, і треба їм допомогти прийняти рішення”.

Тими симпатиками, твердять московські пропагандисти, є „суспільні середовища, які бачать, що майбутнє світу належить до соціаліз-

*) Підкresлення тут і далі мої — М. К.

3mict.
Homyliaan, kpm teopeltenhinx sajokenh, crta-
jaertpeca 3 tpoox bepccte: *mekjigapattanhox* qppazn,
erajctcnhoxi cnctemn traehmoi toqihii i hyjkjui inn-
porux mojopekrix mac. *Lipexoxo/taian* ha smihy ctn-
jho, komyjictrn teneb harajomoyotz hore ractjo,
muo komyjictrn uphonoctrs mojinhj hornin, cyrac-
hnn lymahian, *Llojoo* mojihinjoi cnctemn, jo ko-
myjictrn, sarocctpnbrun ii i *bladokhorzjinaun*, nape-
pelerayzajin hctpykhii i traemnm mojihinjoi
rnatuzajin gii jykrabanykn. I *peumti* mojoo hyjkjui

Horin corretaki importuhinkin sasajin cooi cupa-
by 3 ujjei srichom, metoja jaipimo lo ix noctuy-
baahha binhinkia chontharno: saaxjuna thounha he
horipgedyrsinme jocrocooyrasin cerni crins kint-
ta jo komyachitnhoro, komyachan jocrooye erin-
cerihs rimoruhoro fopmio jo saaxjumolo. fop-
ma, ak biiomo, e upchumnejo, hanlajoruhine —

— **T**ipunino sacerdote omonimo ha chiamato 32-
ximix kpanin impotri komiyahay e loro uogheha
impatria, impatria ha compiuta. Saxyihua mo-
juna ges tipayi importare komiyachintay filio-
cofio, merko impunme za loggi montery spazzeo-
jorlo komiyahay, sile bona gotteca preparata
cebo o cognaccey ciboggy. Tok saxyihua jorjina
— keppareyohi a pazi mortegeun ihumma — 3 nee-
hictio gyale Gopohintu ceege. Yarimohon cooi mok-
jandieh kunita a komiyachintay yctpoi, upn-
pihohohni creo kunita i cintem kunita a Cobe-
ckhomy Chozi, bona cibantime piuyahin computore

— *Ha jux kychnikiä y džirok kpažin „ha pohjix memo-
pečního“.*

— *Dejte mi všechno círty no kychnky i krkohrybá-
xotíř jízdat círech metajíoro blížitýbaňa biž
ha nepečníkům — kpažin blížitýo čepemor. Círač
a jízdyto — kpažin blížitýo círty, aží círač
nejmeněcíchí upozornení, oznámení komylámon, a
čepkí nepečníkům možnosti: a ohrodo řoky —
těchto knato i shétpasírybaňi lžihy, kpmjíba-
— *To upřítn círobořin břini, ocožimo no saxon-
hábitu h mýndnímno.**

Цієї пінні зустрічі відбулися в містечку Тарасівка, яке розташоване на південному заході України, в Івано-Франківській області. Тарасівка є центром Тячівського району та однією з найбільших сіл в Україні. Вона відома своїми старовинними будівлями, зеленою природою та спокійною атмосферою.

*

"Bilimhikits naporlo tiny cohoshnikih conqatjus-
ky my horigale a tomy' mu posolikhichir croei mecta-
ra. han e jenimna saca;yanan mapchenamy-jehinimay
tparlytjotv rohni, ak hrytipunno qupary spocra-
kohoro contiuricernholo eriy, i' reakzatori, mu
ixhim, ak leoperteninhin, tak i' upartihinm cyc-
shirpinhn 3abzahann e chiqgatai nepemozi couha-
jimy, gyborahoro napqalmi popolihnoi kriach'."

I Bérengier:

My, gatayab i skirnho hpotinuhotp bogehin' srpe-
ccii, a bohohac aljritajalot mowetl nigejhah-
bh jo conujicentuholo ta6opy . . . Hamnigjaa,
berjinaa tacchua mncjajohi fpahnyapkoj ihtheh-
tuhii, hekajohn ha conujaham y chohin kpatini, bra-
jae oghak, tuo 6yafe jipue, kogni conujaham uppin-
ye y hiashuhin etra,jui grolo letoponguholo posantky",
A ocb mle njo potoo, njo ii komyhictn y te-
hepihun' phas! xotjin 6 upnijintu xpcitnah-
cpknn Neppkraam 3axooy. Nitary binngpao 3
rhinkkn B. Llaegehphoro, "Llaejorhha nñihamaika

людських мас комуністи намагаються попусти ти на деякий час свій зашморг, і то в обох площинах, вегетативній і в площині „свободи”. І все це в супроводі деякого піднесення залізної завіси.

Комунисти, починаючи новий період своєї діяльності, приготовляються до „природного розвоєвого скоку”. Цей „скок” полягає в тому, що продовжуючи перетравлювати здобуті терени, головне зусилля спрямовують вони на „одну четверту населення земської кулі”.

„Комунизм сприймає всі історичні і сучасні загальнолюдські культурні вартості”. В тій цілі — міцно тримаючи здобич — комуністи підносять залізну завісу, зasadничо в одному напрямі: зі сходу на захід. **В західних країнах повинна докорінно затертися межа між чинниками свободи і чинником „мирового” наїзду.**

Отже, почалася „культурна експансія комунізму”. Вона виявляється в трьох синхронізованих діях: 1) в уставлюванні якнайбільшої кількості буржуазних сил на позиції невтіральності; 2) в активізуванні „симпатиків соціалізму”, щоб вони з невтірального вичікування перейшли до чинної постави; 3) у використовуванні для цілей комунізму професійних, фахових і віроісповідних кол: мистців, письменників, учених, „прогресистів”, організацій молоді, організацій жінок.

При цьому характеристичне, що ця плянована кампанія відбувається не при помочі суспільно-господарських маневрів передусім, але при допомозі елементів, які в комуністичній доктрині вміщені в т. зв. „надбудові” — отже, шляхом релігії, мистецтва, культури, науки. Коли в західних країнах політичні осередки будуть „зневтіралізовані”, симпатики комунізму підбадьорені, а мистецькі, наукові та віроісповідні середовища переконані цілим рядом практичних демонстрацій, що „новий, сучасний гуманізм” дбає про задоволення їхніх потреб більше, ніж дотеперішня система — тоді твердиня вільного світу, яку годі здобути фронтовою атакою і плянованою економічною кризою, повинна зотліти зсередини і впасти, як дімок із карт.

Такий є актуальний плян комуністів. І горе, якщо їм удасться обманути Захід. Ціль комунізму залишилася та сама, змінюються тільки методи.

З РЕЗОЛЮЦІИ УХВАЛЕНИХ НА ПРОТЕСТАЦІЙНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В ЧІКАГО

Ми, американці українського походження, зібрани на Політичній Протестаційній Маніфестації в дні 31 грудня 1961 року в Аудиторії Дому СУМА, з приводу московсько-комуністичного терору і скритовбивств державних і політичних мужів, провідників українського народу,

С Т В ЕРДЖУСМО:

— Що визвольна боротьба українського народу проти московсько-комуністичного окупанта продовжується далі на рідних землях і є смертельною небезпекою для московської, колоніяльної імперії;

— Що так царська, як і комуністична московська імперія стосувала й стосує політичні вбивства українських державних мужів і провідників, жертвами яких за останніх двадцять п'ять років упали у вільному світі, забезпечені правом азилю, Голова Української Народної Республіки Симон Петлюра (Париж 1926 р.), Провідник ОУН полковник вген Коновалець (Роттердам 1938 р.), д-р Лев Ребет (Мюнхен 1957 р.), Провідник ОУН Степан Бандера (Мюнхен 1959 р.);

— Що московсько-комуністична агентура виконує політичні убивства у вільному світі державних і політичних мужів українського й інших народів з наказу московських урядів, перві Сталіна (Симон Петлюра, Евген Коновалець), тепер Хрущова (д-р Лев Ребет, Степан Бандера), згідно із зізнаннями большевицького агента КГБ Богдана Сташинського, оголошених німецькою прокуратурою;

— Що Москва винайшла нову зброю, якою виконує політичні атентати, а нею є револьвер-розпильовач ціянкалію, що не лишає за собою слідів убивства.

С УПРОТИ ЦЬОГО:

— Звертаємося до Організацій Об'єднаних Народів і урядів вільного світу із закликом допомогти українському й іншим народам визволитися з колоніяльної московсько-комуністичної імперії;

— Вимагаємо поставити під міжнародний суд ОН наказодавців і виконавців політичних убивств Степана Бандери й інших державних і політичних мужів українського й інших народів;

— Апеляємо до канцлера Конрада Аденауера, щоб дозволив в Союзній Німецькій Республіці перевести відкриту судову розправу над убивником Степана Бандери, дав доступ для журналістів, працівників та знавців міжнародного кримінального і політичного права і уможливив українській політичній еміграції і родині покійного Степана Бандери бути заступленими українськими адвокатами;

— Просимо пані Елеонору Рузвелт, голову комісії охорони і прав людини при ОН остерегти вільний світ проти нової смертоносної зброї, якою Москва ліквідує національних лідерів поневолених нею народів, і засудити Москву за її міжнародні злочини.

ПОРЯДКОМ ДИСКУСІЇ

Р. Р-виг

ПРО ДІЯЛЕКТИЧНІ „РОЗХОДЖЕННЯ” В КОМУНІСТИЧНОМУ БЛЬОЦІ

Про розходження між Пейпінгом і Москвою пишуть і дебатують. Дехто на базі тої „жабомишодравікі” буде політичні пляни, хоч для того немає ніяких підстав. Впродовж останніх десятиліть комуністичний табір переживає періодичні зміни в інтерпретації понять війни та миру. Проблема пристосування теорії до кожночасої міжнародної ситуації була предметом дискусії на 21-му та 22-му з'їздах Комуністичної партії ССР, де Хрущов і Чу Ен-лай проводили своєрідний ідеологічний бій. З метою аналізу протилежних позицій, що їх займають два найсильніші члени комуністичного бльоцу, треба спинитися на маркс-ленінській діялектичній філософії і деяких її тезах.

Ментальність західної дипломатії, що спирається на традиціях, на стадіях формах та на устійненіх поняттях, не може вкласитися в процес „подвійного думання”, внаслідок чого притемніється розуміння доцільності комуністичної експансії та витворюється неправильне поняття, що соціалістичний табір терпить на хронічний ідеологічний занепад. Захід, наприклад, окреслює поняття миру як форму взаємовідносин між державами, в якій збройний конфлікт виключається, а поняття війни як змаг сил, в якому ворожі сторони обґрунтують свою дії та відкликаються до певних законів міжнародного правопорядку. Але комуністична теорія війни не бере до уваги цих основних поділів, додержуючись засади, що війна і мир знаходяться в стадії тривалії внутрішньої зміни.

Комуністичне „кредо” вимагає непохитної вірності певним принципам. Основний з них твердить, що боротьба кляс та усунення поділу між експлуататорами й експлуатованими є рушійною силою комуністичної філософії. Боротьба кляс мусить існувати доти, поки існує капіталізм, однак певних форм конфліктів не можна оминути. Хрущов у своїй промові в Москві 6 січня 1961 р. заявив, що причина війни може бути лише тоді цілком усунена, коли людство не буде поділечене на ворожі кляси. Ті самі засади знаходимо у Леніна, який каже, що „марксист мусить стояти на становищі громадянської війни”.

Мао Тсе-тунг твердить: „Якщо політика дійшла до такої стадії, в якій даліше не можна йти згідно з прийнятими засадами, тоді війна усуває перешкоди”. Словом, у соціалістичному розумінні кожна боротьба означає прогрес.

Війна і мир є тільки змінні поняття форм клясової боротьби. Така оцінка лежить в основі марксистського вчення, згідно з яким перемога пролетаріату над капіталізмом є певна, хоч капіталізм буде змагатися за своє існування. Тут можна навести цитату з „Правди” (6 грудня 1960 р.) і з китайського „Сі-мін І-пано” (Народний щоденник), де написано: „Війна є постійним приятелем капіталізму”. З другого боку, Ленін означає війну як форму рушійної сили історії і при то-

му вказує, що певні історичні питання можна розв’язати тільки силою. Війна — це продовження політики іншими засобами. Мао розвиває його думку, заяоляючи, що війна — це продовження політики, або війна — це політика, а за свою природою — це політична активія у змінений формі.

Комуністична теорія поділяє війни на „справедливі” і „несправедливі”. Справедливими є ті війни, які приводять міжнародний комунізм до перемоги, а несправедливі, які сприяють розвиткові імперіалізму. Хрущов, однак, ділить війни на три роди, а саме: світські, локальні та війни за національне визволення. У наведений вище промові він заявляє: „Ми не можемо виключити зовсім можливості війни, поки існуватиме імперіалістична країна, яким не важко почати війну”.

Війни за національне визволення, згідно з комуністичною дефініцією, є завжди справедливі. В інтерпретації Мао Тсе-тунга війна — це найвища форма боротьби кляс, народів, урядів та політичних угруповань. Це власне і є справедлива війна, а якщо вона ведеться в ім’я національного визволення, то це — священна війна, яка вимагає співпраці всіх революційних сил соціалістичного світу. Комуністичний Апель Миру з 1960 р. проголошує: „Мир не постас сам собою, він може зродитися тільки як вислід спільноти боротьби всіх миролюбних сил”. Отже, в комуністичній інтерпретації „тривкий мир” може бути тільки вислідом абсолютної перемоги міжнародного комунізму або консолідації безклясового суспільства.

Мирне співіснування між державами різних соціальних систем не означає злиття соціалістичної та буржуазної ідеологій, навпаки, воно тільки підсилює боротьбу робітничої кляси, всіх комуністичних партій в ім’я тріумфу соціалістичної ідеї. Це тільки тичасова політика мобілізації мас для боротьби проти ворогів миру. У згаданій промові Хрущов подає таку дефініцію мирного співіснування: „Політика мирної співпраці допомагає ростові прогресивних сил, що будуть провадити боротьбу за соціалізм. В капіталістичних країнах сприяє вони ростові комуністичних партій, як також інших прогресивних організацій робітничої кляси, та піддержує національно-визвольні рухи”. Мирна коекзистенція є тільки засобом або шляхом, на якому комунізм виявляє ініціативу з метою з’єднати симпатії народних мас, а разом з тим проводить власні пляни. При тому Хрущов заявляє: „Перемога соціалізму в світовому маштабі — це неминучий історичний закон, це наслідок мирного співіснування. Для цієї перемоги війна між державами непотрібна”.

У „Філософічних зошитах” Ленін подає оцінку діялектичної філософії у формі студії протилежності есенціональних понять. У продовженні цієї тези Мао Тсе-тунг пише у праці „Про протилежності”, що закон протилежності лежить в основі матеріалістичного

діялектизму. Теорія протилежності -- це ядро комуністичної філософії. Згідно з діялектичним учненням, конфлікт між протилежностями — безумовний і абсолютний, однаке єдність протилежностей умовна і релативна. Ленін заявляє: „Діялектичне вчення — це теорія, шляхом якої доходимо до зрозуміння, як можна поєднати противенства і в яких обставинах можна до цього дійти, коли людський розум не повинен уважати їх за недійсні, навпаки, за актуальні, що проявляються тенденцією до злиття”.

Засади діялектичної філософії можна застосувати в кожній ситуації, а форма її буде залежати від існуючих обставин. Тут саме варто навести інтерпретацію діялектичної філософії Мао Тсе-тунга. Він твердить, що протилежності між пролетаріятом і буржуазною клясою можна розв'язати шляхом соціалістичної революції, противенства між колоніями та імперіалістичними державами — шляхом національно-визвольної війни, а протилежності всередині самої комуністичної партії — шляхом критики і самокритики. Це проблема способу застосування діялектичної методи, залежно від обставин. Тут саме виробилося на Заході помилкове поняття, що теоретичні дебати між Москвою і Пейпінгом доказують, ніби комуністичний табір розколовся на догматичні і ревізіоністичні частини в способі інтерпретації зasad війни та миру.

Основна догма комуністичної філософії вимагає застосування метод діяння до хвилевих обставин. Віддзеркалення цього твердження знаходимо в рішенні 21-го з'їзду партії, де сказано, що марксизм-ленінізм ставить вимоги творчого застосування основних принципів соціалістичної революції, тобто згідно з умовинами та вимогами часу. Кожна країна, що входить у склад комуністичного блоку, повинна проводити незалежну політику консолідації та експансії світового комунізму. Отже, безцільним було б сподіватися, що кожна заява китайського уряду мала б віддзеркалювати політичні наміри Москви. Проте, сміємо ставити твердження, що різниці історичного, географічного, політичного та економічного характеру цих країн вимагають застосування зasad марксизму-ленінізму в індивідуальний спосіб. Гнучкість у політиці та пропаганді означали б тільки можливість дальшої експансії світового комунізму. Недавно перейшов комуністичний Китай соціальну революцію. Країна з напівколоніальним станом висувається на видне місце серед країн комуністичного блоку і стає ідеологічним авангардом у боротьбі із світовим імперіалізмом. „Завдання національного визволення народів з обіймів капіталізму” — це амбіція комуністичного Китаю, це далекосяглі пляні, вимога, що змушує поставити себе до диспозиції „сил історії”, а пропаганда маркс-ленінської філософії серед напівколоніальних народів підсилює боротьбу цих народів проти ЗДА, лідера світового капіталізму.

Советський Союз добився великих економічних успіхів за останні два десятиріччя і ввійшов у стан мирної ривалізації з капіталістичним світом. Питання ідеологічної єдності цих країн залишається непорушним, бо форми діяння сперті на основах спільноти страт-

егії. Слід згадати, що Мао Тсе-тунг, ідучи по тій же лінії, заявляє в студії „Про протилежності”, що комуністичний світ повинен учитися з народами імперіалістичних країн, уникати можливості війни та співпрацювати рівнощ на полі економічнім. Советський Союз є наріжним каменем у складі народів комуністичного блоку. Амбітні пляни речника та лідера цього блоку лежать в основі зовнішньої політики советського уряду. Це роль Москви реалізувати інтереси блоку в усіх міжнародних стосунках шляхом дипломатичної служби. Це завдання Москви провести успішно пляни оволодіння світом, а для дальнього економічного розвитку — побудувати матеріальну та технічну бази для світового комунізму. Хрущов виступає в формі модератора не тільки у випадку внутрішнього конфлікту, але також заступає спільні цілі комуністичних країн у боротьбі з капіталістичним світом. Позиція сил між слободими членами блоку є корисною для Советського Союзу, бо ставить його в позицію лідера в боротьбі за „мирну перемогу” над капіталізмом, вимагаючи від нього безконтрольного мілітарного роззброєння. Поступ в ділянці технології, нагромадження атомової зброї дає можливість Хрущову говорити переконливо і з певним сенсом відповідальності на світовому форумі за наслідки нуклеарного катаклізму.

„На випадок війни, — каже він, — ні одна країна не зможе оборонити себе від пищівного удара”. Хрущов проголошує нелогічні засади перфідного миролюбця і остерігає Захід проти наслідків, якби він посмів перешкодити світовому комунізму в його „історичному поході”, а заразом пропонує вихід з трагічної ситуації: цілковите роззброєння західного світу, контроля атомової зброї та національне визволення народів Азії й Африки. Подвійна роль — лідера світової революції та „чесного” дорадника світового миру — це опортуністична тактика комуністичної стратегії, яка виявляється успішною серед наївних представників західного світу, що як-не-як спирається на засадах етики в політці.

Критицизм і самокритицизм — добре засоби для усунення різниць між представниками даних партій або таборів. Згідно з засадою, що всілякі противенства зроджують ініціативу і що всякий прогрес є наслідком конфліктів, комуністичний світ готов далі, з релятивною ворожістю внутрі, допускати до „вияву певних непорозумінь поміж членами. Далі, комуністична теорія вчить, що діялектична філософія не може бути тривкою чи сталою, а, навпаки, вона мусить бути гнучкою, в цілі пристосування її до хвильових обставин, мусить бути корисною в наслідках. Згідно з цим заважаємо, що Москва й Пейпінг проголошують рівночасно протилежні заяви, в переконанні, що такого роду тактика може причинитися тільки до поширення комунізму в світі, не підважуючи при тому основ єдності блоку. Як війна, так і мир є тільки різними формами боротьби кляс, яка припиниться тільки тоді, коли імперіалістичні та капіталістичні системи згинуть, а тоді запанує тривкий мир. В дійсності „єдність” блоку в абсолютному розумінні цього слова означає остаточну перемогу міжнародного комунізму, а непо-

розуміння, в формі інтерпретації війни та миру поміж Москвою і Пейпінгом, може продовжуватися доти, поки капіталізм не буде остаточно знищений.

Резолюції 21-го та 22-го з'їздів Комуністичної партії подають нам способи „догматичної” та „ревізіонистичної” інтерпретації діялектичної філософії війни та миру. В тих резолюціях проголошується, що в дійсності комуністичний табір сприяє мирові, однаке готов робити все, щоб знищити сили капіталізму. Вони закликають до гльобальної єдності комуністичного блоку та внутрішнього довір’я до проводу. В ім’я світового миру вимагають цілковитого роззброєння західного світу, а заразом погрожують нуклеарною війною. Словом, у філософії Мао Тсе-тунга війна може бути усунена тільки війною.

Наведені міркування та аналіза тактичної гри лідерів комуністичного блоку доказують, що обставини та вимоги рівноваги між соціалізмом та капіталізмом тільки скріплюють солідарність блоку. Для пропагандивних цілей Хрущов може ухилятися від основних засад марксизму-ленінізму, однаке він ніколи не відступить від ідеологічної лінії. Шляхом пропаганди національного визволення колоніальних народів він завоює революційні повстання та боротьбу кляс, що вказує радше на реалізацію марксистсько-ленінівського вчення, аніж на мирну коекзистенцію. Твердження, що поки існують імперіялістичні країни, мир є неможливий, зводжує тільки воєнну атмосферу, яка мала б у своїх наслідках спричинити революційні конфлікти. У світлі проаналізованих фактів бачимо, що потягнення вождів комуністичного блоку — це тільки способи та засоби скріплення ідеологічних принципів та програм спільноти дії, яка в’яже Москву й Пейпінг. В її основі лежить твердження, що соціалістичний табір — це соціальна, економічна та політична дружба суверенних народів, злучених твердими вузлами міжнародної соціалістичної солідарності, що примулюють до комунізму шляхом спільних інтересів.

Ліderи комуністичного світу свідомі того, що теперішня світова ситуація дуже корисна для реалізації їх цілей. Занепад впливів західних держав на азійському та африканському континентах і клічі національного визволення, проголошені ними ж, відкрили колосальні можливості для комуністичної пропаганди. Проте, два провідні члени комуністичного блоку — Москва й Пейпінг — мусять спільно нести тягар відповідальності за вимоги світового комунізму, мусять постійно підносити силу та престиж дружби союзу, мусять продовжувати революційні дії серед капіталістичних країн. Оці основні завдання вимагають співпраці членів блоку та безоглядної відданості спільним ідеологічним принципам.

Солідарність провідних країн комуністичного світу, це в заяві Мао Тсе-тунга умови, які „безумовно впливають не тільки на престиж двох потуг, Китаю та Співтеського Союзу, але й на майбутнє всього людства й лідерів справедливості і миру на світі”. В дійсності Хрущов, як і Мао, признає, що триумф світового комунізму залежить від співпраці обох сил, які завжди сдираються в боротьбі проти імперіалізму. Питання єд-

НА ПОВІЧНОМУ ВІДТИНКУ

А. Орликовський

ПОЛЯКИ В СПРАВІ СХІДНИХ КОРДОНІВ

(Продовження з числа 10, жовтень 1961 р.)

Ф. Фрідлер пише даліше у своїй брошури „В справі східних границь”, правлячий табір в Польщі про те не дбав. Одним із перших його діл була війна проти українців в Східній Галичині, які в жовтні 1918 р. скинули ярмо Габсбургів і створили Західну Українську Республіку. На терен польсько-українських боїв приїзджає міжнародна комісія, яка начеркує демаркаційну лінію між Польщею і Західною Україною. Польський уряд позірно згодився на цю лінію, фактично ждав на підмоги і коли ці надійшли, польська армія розпочала офенсиву й зломила опір українців. Треба додати, пише Ф. Фрідлер, що армією якою польська реакція повалила Західну Українську Республіку, була армія ген. Галлера, створена у Франції, ужита не до бою проти німців, які ще тоді занимали Познаньщину, Шлеськ та Помор’я.

Похід Галлера на схід викликав обурення в Парижі. Та помимо цього 25.5. 1919 р. Найвища Рада уповноважила Польщу зняти територію Галичини до ріки Збруч, але із застеженням принадлежності Східної Галичини до Польщі лише на 25 літ, це є рівночасно надати цій дільниці широку автономію з обраним сойном і окремим урядом. По 25 літах голосування-плебісцит мав рішити долю краю (стор. 24).

Польська делегація в Парижі погодилася на автономію Східної Галичини на засіданні комісії широкії конференції для польських справ в дні 5.7. 1919 р.

Тут автор наводить текст із книжки Козіцького, секретаря польської делегації в Парижі „Справи польських границь”, Варшава 1921 р.: „Польща зобов’язалася до надання Східній Галичині, що входила в склад польської держави широкої автономії та до надання деяких гварантій горожанських свобод, до рівно-управління руської мови з польською в адміністрації, судівництві й шкільництві і до встановлення автономного сойму, який походив би зі загальних виборів, до встановлення спеціального заряду для Східної Галичини під керівництвом намісника, іменованого головою польської держави, до покликання до урядів передовім мешканців того краю, до покликання до польського міністерства міністра без теки для Східної Галичини, врешті до покликання при польському міні-

ності в формaciї проблем війни та миру є основним елементом в добі, яку Хрущов називає „добою перемоги марксизму-ленінізму”. Дебати на 22-му з’їзді Комуністичної партії далекі від якихбудь симптомів антагонізму, а заяви Москви і Пейпінгу це, в дійсності обережно продумані способи боротьби в цілі спільної перемоги над „капіталістичним світом”.

ПРИЯТЕЛИ УКРАЇНИ

Д-р М. Дольницький

ПАЛКИЙ ОБОРОНЕЦЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Цього року минає 130 років з дня народження великого норвезького письменника, невтомного борця за державну самостійність своєї батьківщини, Б'єрнштіерне Б'єрнсона.

Б'єрнсон був одним із нечисленних чужинців, які, засуджуючи на сторінках світової преси гнобителів України, твердо вірили в перемогу національно-визвольних змагань українського народу¹⁾.

З українським питанням Б'єрнсон познайомився вперше на переломі 1903/04 років. Восени 1903 р. почав виходити у Відні, заходами нашого визначного журна-

сторстві радника русина для справ, які дотичать спеціально руської національності. Польська держава мала би після цього проекту право заведення в Східній Галичині обов'язкової військової служби".

20.II. 1921 р. Рада Ліги Народів пітвердила ухвалу Найвищої Ради від 25.VI. 1919 р. В точці 4 ухвали Ліги підчеркнено, що Східня Галичина підпадає тимчасовій військовій окупації та що Польща зобов'язана надати Галичині автономію, заснувати український університет до 1924 р., тощо. Цю постанову Ради Ліги Народів пітвердили Загальні Збори Ліги.

6.VII. 1921 р. Лойд Джордж на запит в британському парламенті в справі Східної Галичини відповів: Східня Галичина находитися зараз під військовою окупацією Польщі і що ніяке остаточне вирішення не було усталене (Фрідлер, стор. 25).

Як конклюзію Фрідлер подає, що ніякі з постанов Ліги Народів польська реакція не виконала. Замість надання широкої автономії вона знищила рештки автономії з австрійських часів. Скінчилося на знесенні двох українських катедр, які існували попередньо при львівському університеті. Східня Галичина була зайнята польською реакцією не лише проти волі населення і в боротьбі проти неї (при чому до цієї боротьби вжито армію Галлера), але рівночасно проти волі більшості союзників, на яких викликувано пресію советського страшака.

Так само, пише Фрідлер малася справа на північно-східному відтинку, де 8.12. 1919 р. союзні сили вичерпнули тимчасову східню границю Польщі, т. зв. лінію Керзона.

24.2. 1920 р. Найвища Рада союзних сил прийняла внесок про те, що вона не бачить підстави для підтримки війни Польщі проти Росії та що Польща може числити на підтримку Ради тільки в цьому випадку, коли загрожені її граници, по лінії Керзона.

В консервативному „Обсервері” п. Гарвін писав проти походу Польщі на Схід 9.5. 20 р., а саме: повинні їм категорично відмовити усіякої підтримки політики, що її метою є створення великої польської імперії, замешкалою непольською людністю.

ліста Романа Сембраторовича і під його редакцією двотижневик „Ruthenische Revue”, завданням якого було інформувати чужинців про українську справу та візвольні змагання українського народу. Перше число двотижневика редактор розіслав видатним европейським вченим, письменникам, політикам та журналістам, вислав його і Б'єрнсонові.

Б'єрнсон зараз же відгукнувся на це листом до редакції, в якому м. ін. писав: „Ваші змагання викликають у мене подив та радість. Піднести 32 мільйони українців на вищий щабель та скинути з них столітнє ярмо — це така велична справа, що вона мусить підбадьорити кожного. Коли я довідався про це, мое життя стало багатшим і в мене зросла надія на людськість. Кожне слово в „Ruthenische Revue” таке нове, свіже, справедливе й бадьоре, що воно полонило мою душу. Вітаю Ваше шляхетне діло.”

Коли „Ruthenische Revue”, на початку свого існування, перевело міжнародну анкету про заборону українського слова відомим царським указом з 1876 року, Б'єрнсон відповів на неї з питомим йому темпераментом: „Російський міністер внутрішніх справ Плеве — це, без сумніву, найвидатніший представник московської брехні та утиску під цю пору. Недавно висловив він думку, що Західня Європа не цікавиться українцями, і тому не треба звертати уваги на їх скарги. Тому я хочу прилучитися до тих, що протестують проти цього. Всі, що йдуть у спільніх лавах, без огляду на те, до якого культурного народу вони належать, уважають спробу російського уряду пограбувати у 24-ох мільйонів українців, що живуть у межах російської держави, їхню мову через заборону друкувати українські книжки та часописи, через заборону отримувати книжки та часописи українською мовою з іншої країни, я кажу їй ще раз підкреслюю, що всі розумні люди будь-якого цивілізованого народу уважають цю спробу за найбільший ідіотизм, про який будь-коли чулося в ділянці культурного життя”.

Незабаром після цього Б'єрнсон мав нагоду знову заговорити про українську справу. Коли до нього звернувся з Швейцарії наш журналіст Ярослав Федорчук з проханням дати передмову до французького перекладу написаної в німецькій мові праці Романа Сембраторовича „Царат у боротьбі проти цивілізації”, Б'єрн-

¹⁾ Матеріялом до цієї статті послужили записи, які поробив я свого часу, переглядаючи архів д-ра Володимира Кушніра, колишнього редактора „Ukrainische Rundschau”, а пізніше начального редактора „Діла”, праці нашого відомого націолога, теж уже покійного, д-ра О. Бочковського „Б'єрнштіерне Б'єрнсон — герольд та каменяр візвольного людства” (Прага 1933) і „Б'єрнштіерне Б'єрнсон — поневолені народи та українська справа” (Вінніпег, 1939).

?) Ukraine, into a "Hungarian-style typographical letter",
(Chorinische Kalligraphie, 1, 1, crop. 122) into "racional", "Eph-
ctyphe "Ephcho", — so-called "hiero" he "rational" into
bincityn "Ephchoa" a "typography" hyperboreika into 1907 poky.

Більшість з них відносяться до групи північно-європейських мов, які виникли в результаті злиття різних племен, що мешкали на території сучасної Німеччини та Польщі. Це мови виникли в результаті злиття різних племен, що мешкали на території сучасної Німеччини та Польщі. Це мови виникли в результаті злиття різних племен, що мешкали на території сучасної Німеччини та Польщі.

це означало б, що таку автономію довелося б дати та-
кож Україні, Білорусі та Литві, а ці країни мусять ко-
лісъ знова належати до Польщі. У своїй статті Б'єрн-
сон згадує, що коли була розв'язана 1-ша Державна
Дума і посли з'їхалися у Виборзі для протесту, то по-
ляки на той з'їзд також прибули, але для того, щоб
— протестувати проти того протесту.

„І так ми прозріли і тоді щойно зрозуміли, — каже
автор, — що польські лицарі волі стали по боці реакції.
Як бачимо, сатана ще не перевівся. Чи може хтось
припускати, що поляки в Галичині думають інакше?
Ні, там лише їх вияви інші, бо й відносини там по-
декуди інші. Але, як „Польське Коло” в Державній
Думі було в порозумінні з царським урядом, так само
поляки Галичини віддавна вступили у спілку з ав-
стрійською владою, щоб гальмувати розвиток україн-
ців”.

Далі Б'єрнсон зупиняється вже на подіях останніх
днів. Він переказує відомий вже епізод з боротьби за
український університет у Львові й констатує, що ця
подія звернула на себе увагу всього волелюбного світу.
Б'єрнсон пише: „Чи це можливо, запитували ми одно-
го, щоб поляки, які самі розпучливо боролися й бо-
рються за свою свободу, так по-зрадницькому й жор-
стоко переслідували інших за те, що й вони хочуть
свободи? Коли б тепер хтось знову прочитав історію
Польщі, то він побачив би, що справжній поляк вже
віддавна не може зрозуміти волі інакше, як тільки во-
лю для себе самого, отже волю робити все, що захоче
його сатана”.

Цей виступ Б'єрнсона в обороні прав українського
народу поляки вважали за зухвале втручання в чужі
справи. Польська преса закидала Б'єрнсонові непоін-
формованість, упередженість або просто ворожнечу до
поляків. У своїй люті на Б'єрнсона вона пішла так
далеко, що називала цю велику людину ігнорантом,
комедіянтом, наймитом пруського гакатизму, здитині-
лим дідуганом і т. д.

З великою полемічною статтею проти Б'єрнсона ви-
ступив на сторінках віденського „Zeit” відомий поль-
ський піаніст, Ігнатій Падеревський. Дуже односторон-
німи, а то й просто фантастичними „історичними фак-
тами” та статистичними даними він намагався збити
слушні твердження Б'єрнсона. Еліскучу відповідь на
цю статтю Падеревського написав Б'єрнсон у тому ж
таки „Zeit”. Тоді в тому ж часописі в обороні Паде-
ревського виступив польський письменник: Генрик Сен-
кевич.

Виступ Сенкевича був ще менше вдалий, як виступ
Падеревського. Безлідставним і брутальним оплюгав-
люванням українських студентів, які проводили в 1907
році у Львові голодівку, ця стаття викликала судовий
епілог. Ображені наклепами, вони заскаржили автора
статті до суду, який визнав Сенкевича винним і за-
судив його.

Після цього Б'єрнсон зацікавився положенням за-
карпатських українців під мадярським режимом і обі-
цяв забрати слово у світовій пресі в обороні також
і цієї вітки українського народу. Д-р Кушнір послав
йому багаточіткий інформативний матеріял, але Б'єр-

„Досвід показав, що така вершинна зу-
стріг була б тяжкою помилкою, хіба бу-
дуть виконані конегні для того передумо-
ви. Цілком вірно Президент уважає, що
поодинокі проблеми мають бути дослідже-
ні і головна гастина узгіднення досягнута
на нижчому рівні (тобто в нарадах мініс-
трів закордонних справ)“.

Стільки з „Нью Йорк Таймсу“ (27 лютого
го ц. р.), а від себе скажемо: ще ніхто від
злодія, душогуба і насильника, колонія-
ліста та імперіяліста ніякими конферен-
ціями нікого вартого витрагеного гасу
не добився.

Перемогти большевизм зможе тільки та-
ка соціально-політична група в лоні да-
них народів, яка матиме всі атрибути фа-
нагітного, безкомпромісового, безстраш-
ного політичного ордену, спосібного зали-
ною дисципліною і далі тільки така соці-
ально-політична група, що на її пропорах
виднітимуть гасла: „Геть соціальний ви-
зиск, геть класові пересуди, геть большеви-
зм, геть інтернаціональні большевицькі
облудні ідеї, геть імперіалізм, геть поне-
волення! Хай живе соціальна справедли-
вість, хай живе пайвіще добро народів
мас! Вся влада народові.

(Я. Стєцько: Вся влада народам!)

сон уже не використав його. Тоді він був зайнятий ін-
шими справами, а смерть, що прийшла до нього в трав-
ні 1910 р., перервала цей шляхетний замір.

Аналізуючи всі виступи Б'єрнсона в обороні поне-
волених народів, проф. Бочковський каже: „Світова
опінія перед першою світовою війною була чайніша на
політичний утиск і національний гніт, ніж повоєнна
Європа. Перед 1914 роком кожне погвалтування праз
поневолених народів, де б воно не сталося, завжди бу-
ло рішуче затавроване засудом усього культурного
людства. Протестували світочі науки, письменства,
мистецтва й т. д. і до цих протестів тодішні тирані
мусіли прислухатися і з ними рахуватися. Серед цих
численних і авторитетних протестантів Б'єрнсон зав-
жди був на першому місці. У справах кривд і утиску,
чи то одиниць, чи цілих народів, був він неначе най-
вищим моральним трибуном Європи, з яким рахував-
ся все культурне людство. Б'єрнсон був живим сум-
лінням Європи. Він мав громадянську відвагу додуму-
вати кожну справу до кінця й до останніх її висновків.
Великому Б'єрнсонові чужа була політика компромісів
або хвилеві конъюнктури у всіх питаннях громадської
етики...“ Ідеї, яким служив цей скандинацький веле-
тень, знову актуальні, як ніколи, мабуть, досі³⁾.

3) О. І. Бочковський: „В. Б'єрнсон — поневолені на-
роди та українська справа, Вінніпег, Канада, 1939,
стор. 27.

В ПІДСОВЕСТЬСЬКІЙ УКРАЇНІ

Леонід Полтава

МОЛОДІ ПОЕТИ-НОВАТОРИ В УКРАЇНІ

Від початку нашого сторіччя хвиля „модернізації” мистецтва в усіх їого проявах покотилася з країн Західної Європи на Схід. Вона досягла України і навіть далі — волзьких татар, Грузії. Виникли десятки напрямків і шкіл у мальстріві, в літературі, музиці, скульптурі; навіть тоді ще молоде кіномистецтво поділилось на групи: „класиків”, модерніх, „кіноків” тощо. Школи і напрямки взаємно скрещувались, взаємовпливали. Наш великий земляк Олександр Архипенко переніс кубізм із мальстрівства в скульптуру, а інший великий земляк — кінорежисер Іван Кавалерідзе навіть у фільмі примусив скиби землі з-під плуга виорюватися геометрично-точними кубами, трикутниками...

Минуло майже півсторіччя. Більшість усіх, таких розбіжних, „ізмів” та „істів” зникли, не витримали проби часу. Люди шукали нових способів вислову, сказати б, революційних способів — і не всі знайшли. Епігона довели мальстрів до абстракціонізму, який не має нічого спільногого з мистецтвом, бо мистецтво — це конкретний вияв конкретного, навіть народженого тільки в уяві (наприклад, зовнішній образ обличчя Ісуса Христа). Також і какофонічна музика не знайшла тривких прихильників між культурними людьми. І „заумний” модернізм у поезії (типу Семенка з його викиданням „Кобзаря”) теж не витримав проби часу...

Але те світове зрушення, що виникло внаслідок неусталеності людських взаємовідносин, недосконалості форм суспільних, національних, політичних та ін. взаємин (навіть між народами), той бунтарський дух, який руйнував старе в ім’я кращого нового, — все таки не ми-нув безслідно. Колосальна енергія не вибухла намарно. Бо кращі досягнення тієї бунтівливої доби (розстріляної Сталіним у 1930 роках в Україні, як і в Білорусі з її „Узвишшам”, в Грузії та інших окупованих країнах) — залишилися, як надбання людського духу, і то надбання вищої, ніж раніш, категорії. Згадаймо тут поезії раннього Тичини з їх незвичайною музичністю і одночасно глибиною думки; зга-

даймо витонченість образів Нарбута з їх українським підґрунтям і найвищою західноєвропейською технікою рисунку; згадаймо революційно-творчий дух Хоткевича, який наважився перемінити кобзу і бандуру, настільки їх удосконалити, що стало можливим на тих інструментах виконувати складні твори для симфонічних оркестрів; чи згадаймо поетичну „Звенигору” Довженка, в якій мистець в умовах московського сатрапізму зумів оспівати засобами кіно безсмертя української нації...

Це все були новатори в найкращому розумінні слова, творчі новатори, які спиралися в своїх пошуках на рідне національне підґрунтя, з якого в період християнської культури, і тільки з нього, може рости справжнє мистецтво. Відрив від національного ґрунту приводив до безнадійного кінця, до занедіння спочатку многонадійного мистця, школи, течії.

В Україні після розгрому тридцятих років партія і уряд з Москви вимагали тільки „частушок” у поезії, „плясок” у музиці, фототрафарету в кіні, стандарту в літературі з виключно колгоспно-виробничою тематикою. Москва задушила „Березіль” Курбаса, бо це був творчий новаторський театр України, власне її слово в театральній мові світу. Не всі мистці скорились. Ми і дотепер ще не порахували усіх могил отих героїв українського духа!

Але творчість — незнищена, як саме життя. Прометеївський дух не можна викорчувати в народі. Це не сибірська сосна. Це навіть не Січ, яку можна було підступно захопити за допомогою зрадників і гармат. Це також не та чи інша група народу, яку можна залякати, підкупити чи іншими способами духовно зліквідувати. Творчість, активний шукаючий, новаторський дух живе в душі всього народу. Що більше — це вільний дух людства, в якому верствами нашаровуються минулі віки, велетенська праця тисяч поколінь і здобутки їхнього духу.

Як вулькан, що впродовж років, іноді сотень років тримає в собі приховану ляву, — так і людський творчий дух нарешті пробиває всі

штучні загати й кордони, всі оті советські укази, фашистські заборони, окупантські намордники.

На Сході Європи — те саме явище. Бо хто ж такі оті угорські поети, що своїми віршами покликали Угорщину до повстання, — як не вулькан народного творчого духу? Або хто ті польські поети, письменники, мистці, які від有价值но висловлюють свої, польські ідеї, по-своєму, не за „держимордськими” законами чужої Москви — навіть в окупованій Польщі (а той дух свободи діє значно глибше і далі, для прикладу візьмім хоча б примусову колективізацію Польщі: і дотепер там у колгоспах є лише приблизно 30% всього селянства). Творчий, новаторський дух заторкнув уже навіть саму Москву — жандарма світу: і там з’явився Євтушенко (здается, українського роду з засланців у Сибіру), який далеко не в кожному вірші згоджується із своїм же таки, рідним йому урядом.

Чи оминув цей вітер творчого новаторства, ідейного заперечення заржавілої сучасності в так званому СССР, чи оминув він нашу Україну? Ні, не оминув, бо — „і неситий не виоре на дні моря поля”...

Несподівано для держиморд з’явилася в Україні значна вже група молодих українських поетів, вихідців переважно з міст. Наземо їх поетами-новаторами: Іван Драч, Ліна Костенко, Микола Сингайвський, Анатоль Седик, Микола Вінграновський та інші.

Вони свідомо зламали „частушковий стиль” в українській поезії і заговорили кожен своїм, не уніфікованим поетичним, свіжим голосом. Вони творчо ускладнили поезію, збагатили форму і зміст настільки, що за законами „соцреалізму” і сталінщини — це кандидати на кару. В їх поезіях ми вже зустрічаємо не лише імена Леніна чи Маркса... (а є і такі в багатьох із них), але також імена Россіні і Моцарта, Родена і Рафаеля, Айнштайна, Пікассо, Бетговена, Делякруа...

Вони не цураються рідної мови, і навіть заявляють, що знищення української мови — „це смерть моя”, а в іншому вірші інший молодий автор пише, що він „багатшає душою” від рідної мови.

Заявляє Микола Сингайвський (немов від імені їх усіх):

„А гуси над Україною
Шукають своєї орбіти”...

Ліна Костенко пише в „Естафетах”, після гіркої пригадки про царів з їх указами й темницями, —

„Передають поетам поети
З душі у душу, із мови в мову
Свободу духу
І правди слово,
Не промінявши на речі тлінні —
На славолюбство і на вигоду,
І не зронивши, бо звук падіння
Озветься болем в душі народу”...

Отож представники молодої української групи поетів-новаторів усвідомлюють свою відповідальність перед власним народом.

Поет Іван Драч у поемі з цілком не „соцреалістичним” заголовком „Ніж у сонці” малює гігантський образ збожеволіої української матері, яка танцює навколо голодного столу. Вона втратила своїх трьох синів, чиї порожні миски стоять на столі:

„Той під Берліном...
Той десь під Варшавою,
А третій — ніби сам
Від чорної наруги в тридцять сьомім”...

Хто був в Україні в 1937 році, році масових арештів, розстрілів та вивозів, той знає, про що говорить молодий поет.

Але було б безвідповідальним назвати групу молодих поетів-новаторів групою борців за свободу українського народу, тим більше — групою національних поетів. Вони лише стоять на народному ґрунті, хоч зір їх ще засліплює сталінсько-хрущовський „прожектор” п’ятьми. Вони безмірно менше революційні в своїй ідеології. Їх творчий дух виявився насамперед в знищуванні старих форм накиненої ворогом „рязанської частушки”, в бажанні мислити власними категоріями, у відкіненні балалайки з її наскрізь чужим для України ритмом; у вимозі права назвати рибу — „кам’яною рибою”, якщо того поет бажає; вірніше, якщо він хоче вжити такого образу, щоб передати німоту риб...

Звичайно, сивоголові комсомольські „поети” типу яничара М. Шеремета вже накинулись на українських поетів-новаторів. Партийна сітка вже крутиється над головами юнаків, щоб захопити їх, приборкати їх творчий дух. Щоб

ЛІТЕРАТУРА

Евген Маланюк

ШЕВЧЕНКО — ЖИВИЙ*)

I

Факт відомий, що кожна доба має свій погляд, свою уяву, свій образ видатної людини. Образ той якби еволюціонував в часі.

Цього своєрідного явища не уникнула і така постать, як Шевченко, постать, що, здавалося б, найменш могла б підлягати якомубудь релятивізмові, хоча б з огляду на свою очевидну абсолютну вартість. Бо навіть і ті бунти проти нього, що їх здіймали не будь-хто, але Панько Куліш та Михайло Драгоманів в минулім і Микола Хвильовий вже в нашій добі, — лише підтвердили і ще більш угрунтували саме ту його абсолютну, понадчасову, понадісторичну вартість.

Коли зважимо не так може літературну, як культурно-політичну ситуацію Батьківщини в момент з'явлення Шевченка, ми інакше не можемо назвати те з'явлення, як чудом.

Відумираючи на Правобережжі, культура історичної Речі Посполитої отаборюється в Крем'янецькім Ліцеї і робить з нього столицею „ukraińskiej szkoły w polskiej literaturze”.

Скупчене на Лівобережжі при Харківськім Університеті щупле й залякане українство займається етнографією, (напізніш — дуже важливо!), за винятком Костомарова — епігонствус на Котляревщині (яка, поза всяким сум-

~~~~~

погрозами, упрохуваннями, може й орденами „захистити” те, що має прорватись — і прорветися! — як вогняна лявина).

Одне можна вже сказати: незнищений дух української людини зробив перші розколини в кам'яних брилах комунізму московського імперського видання, що лежать на грудях нашої Батьківщини. Українська поетична молодь вже показала тим, хто вміє і бажає бачити, що навіть сталінські заслання й розстріли неспроможні применшити „дух, що тіло рве до бою”, і що кращі досягнення попередніх поколінь, в тому числі й Розстріляних, — не гинуть марно.

Кожний народ має оте могутнє щось, яке не можна розстріляти і з найбільших гармат.

нівом, сама була не початком, а лише закінченням — саме Києво-Могилянської доби), устами Опанаса Шпигоцького проголошує, що „міновалось сьо (України) козаковані на полях бранних, не полагать уже козаку меча на весі судеб”, — а устами Амвросія Метлинського панаходно стверджує, що „вже наша мова конас”.

Прозаїк Григорій Квітка, а в ще більшій мірі поет Євген Гребінка є письменниками вже двомовними. В пошукуванні „високого стилю” — поміж ними — Микола Гоголь покидає Батьківщину, даючи в „Мертвих Душах” страшний образ заживо гниючої української шляхти і, властиво, проклін їй.

За таких обставин тоненька книжечка, що вийшла р. 1840 саме десь в березні під романтичною назвою „Кобзар”, — зробила враження вульканічного вибуху.

„Муза Шевченка роздирала завісу... проривала якусь підземну гать, уже кілька віків замкнену багатьома замками й припечатану багатьома печатями...” — сквильовано говорить Костомарів. „Шевченко запалив світло, при якім стало видно по всій Україні, куди з нас кожний мусить простувати... Поділились на живих і мертвих... Устами Шевченка увесь наш народ заспівав про свою долю”, — стверджує широкозорий Куліш. „Волосся настовпужилося в мене на голові”, — писав навіть старенький представник погідного сентименталізму — Основ'яненко Квітка.

Вульканічний вибух потягає за собою шерег „ланцюгових реакцій”. Щось заворушується навіть в півтурпі бувшої національної аристократії, де мочеморди часом підносять тост за „Українську республіку”. Врешті оформлюється Кирило-Методіївське Братство, не так політична організація, як скупчений в столиці країни зародок духовно-національного проводу... Але — знаємо, що 1847 р. наступає розгром цього зародку „в зародку”, заслання його учасників, заслання й солдатство Шевченка з осо-

*) За дозволом автора вийнято з його „Книги сповіщень”, що тепер друкується.

бистою забороною Миколи І писати й малювати...

Цей удар і десять літ Шевченкової відсутності зробили своє. І коли р. 1859 поет перед смертю відвідує Батьківщину, його зустрічає вже суспільна порожнечча, неелектропровідне середовище фактично нової доби.

Існує характеристичний запис Михайла Драгоманова-студента з року 1859 — цитую з пам'яті: „серед студентства з'явилася чутка, що приїхав до Києва Шевченко, була думка щось зорганізувати, якусь зустріч, але нічого з того не вийшло”. Недивно. Зачиналися славнозвісні на теренах Імперії — шістдесяті роки. Зачиналось народництво. І воно по-своєму полагодило „справу Шевченка”.

„Кобзар” — це титул першої книжечки Шевченка. Зовсім не випадково, а пляново — сучасний уряд Москви — невгнuto культивує цю назву, розширяючи її на всю спадщину Шевченка, як і культивує відповідну до цього іконографію.

Дорога Шевченка була від „Кобзаря” до національного поета, поета Нації.

„Шевченко — останній кобзар і перший великий поет нової великої літератури” — пророчо писав в некрологі 1861 р. поет і критик Аполлон Грігор'єв, один з тих „Przyjaciel Moskali”, якими так рідко грішить наш „старший брат”.

Це була математично-стисла формула: життя й творчість Шевченка цілком в цю формулу укладається. Цю формулу, очевидно, визнавали, як ми бачили, і Квітка, і Костомарів, і, може найбільше й найгостріше, — саме Куліш, мимо, що бунтувався й сливе ціле своє життя по-своєму „переборював” Шевченка. Можна заризикувати твердження, що цією формулою можна обняти відношення до Шевченка більшості його сучасників аж до останнього малоросійського дворяніна включно.

Але прийшла нова доба, нові тісі даби люди. І їх погляд, їх уява, їх образ Шевченка стає зовсім іншим. Я сказав би — відворотним. Несвідомо для них самих і, певно, проти їх найліпших бажань, вони повернули Шевченка назад, від поета національного до поета селянського, „мужицького”, як любили тоді говорити. Від академіка гравюри до самоука. Вони, фігулярно кажучи, загнали той вулкан на-

ціонального духу у вузенькі рамки „Кобзаря”, де Шевченко — в очах загалу — і пробув в такій незручній позиції фактично аж до року 1917.

Тут не місце на преширока і досить дражливу тему „Шевченко й народництво”, стисліше, може, Шевченко і драгоманівщина... Ми лише констатуємо цей факт, факт важливий і тяжкий в своїх наслідках, бо, на мою думку, факт той детермінував багато в нашій історії по році 1917-му, головне, в формах, і перебігу нашої Визвольної Війни 1918-20 рр.

Тут до речі нагадати, що один з полків нашої Армії носив р. 1919 ім'я саме Шевченка. І тут — військо — найактивніша й найчуйніша частина народу — відчула Шевченків дух і побачила його образ хіба з тією виразністю, з якою побачили його Костомарів і Куліш року 1840-го. Для решти суспільства все ще існував звичний образ „іже во святих отця нашого Тарасія”, закляклй в народницькій іконі з кожухом і шапкою — хоч і широко спопуляризований, завдяки народникам же, — в широких і саме селянських масах. Бо — немає лиха без добра.

(Далі буде)

R. Володимир

ВІТЧИЗНЯНА КАССАНДРА

Їм смішки лиши, а річ була жалобна...
Покинувши співдрузів ігор тих,
Побігла Леся в пущу, тиха й скорбна
— Чому, чому ж одна все тільки ти? —

Страдальна в „Іліаді” Андромаха,
В житті Кассандра вінца це була,
Що піднебесний лист, як владар-ітаха,
З тонким чуттям душі в одне сплела.

Та, як і в Зигелі давніш бувало,
Що серед радісних лиши ця одна
Смутна, на зрілому віку вона,

Така ж самотня серед смертних, дбала
Про невмируність нації їходия;
Тож їй, жреціння, вівтар доглядала.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

У СВІТЛІ ФАКТИВ

П. Добрівлянський

„УКРАЇНА В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ”

(З приводу появи Збірника)

Праці, статті й доповіді про Україну, її минуле й сучасне — це чаша нектару, що оживлює душу української людини на чужині, відновлюючи та зміцнюючи її ідейну єдність з батьківщиною. Тому вітати треба й появу циклостилевого збірника студентських доповідей п. з. „Україна в другій світовій війні”, виданої Українською Студентською Громадою в Балтіморі, Мд. ЗДА. Та на жаль, ця чаша затруєна. Ті, хто інспірував цю чашу нектару для українських студентів, не вагався влити в неї отрую.

У збірнику поміщені сім доповідей, автори яких за своїми партійно-політичними симпатіями діляться так: п'ять симпатиків організації полк. А. Мельника, один симпатик „двійки” і один симпатик революційної ОУН. Та цікаве, що коли два останні, зокрема ж симпатик ОУНр, послідовно додержувалися об'єктивності, так що навіть промовчували деякі позитивні, загальноукраїнського характеру моменти діяльності революційної ОУН, які могли б, на їх думку, викликати в когось підозріння, що вони хочуть робити пропаганду революційній ОУН, то про статті симпатиків організації полк. А. Мельника цього сказати ніяк не можна. І це не молоді студентки, авторки цих статей, винні в тому, що по всьому збірнику розлито отрую. Хто знайомий з за-кулісами сьогоднішнього українського студентського життя, тому напевно відомо, що тим, хто долив отрую до статей цих авторок, симпатиків організації полк. А. Мельника, є керівник тієї організації на студентському відтинку, О. Зінкевич. У своєму „вступному слові” він каже, що нібито кожний автор старався виминати різні пристрасті і керувався перш за все здоровим розумом, щоб дати якнайбільш об'єктивно наскільки можливо наскільки засади не зумів додержатись він сам і не дозволив додержувати її тим, кому він „служив допомогою” в опрацюванні доповідей.

Замість історичної правди — побрехеньки

Першою в цьому збірнику йде стаття Оксани Пісецької з Балтимору п. з. „Генеза українського повстанчого руху в Україні”. Суть цієї статті в тому, що авторка намагається показати, ніби український повстанський рух в Україні під час другої світової війни започаткував і створив Тарас Бульба-Боровець з організацією полковника Андрія Мельника. А в 1943 році долуличася до них ОУН під проводом Степана Бандери, яка „стягнула в ліси Волині й Полісся на весну 1943 року величезну кількість свого членства і симпатиків. Сотні й тисячі людей, які крилися від німецьких переслідувань, знайшли тут пристановище, каже авторка, і це дало змогу ОУН (В) перехопити ініціативу в свої руки й держати її вже до кінця війни.”

Простеньку побрехеньку, з якого сьогодні вже навіть її автори тільки крадькома виходять перед ширший

український загал, соромлячись її в обличчі фактів і документів, підсувають, як бачимо молодій студентці, щоб з її рук з більшим довір'ям брали студенти до уст затруєний келих.

Чи справді здоровим розумом?

З цитованої завважи О. Зінкевича в його „вступному слові” виходить, що й панна Оксана Пісецька керувалася в своїй доповіді „в першу чергу здоровим розумом”. Так воно й повинно бути, коли деякі моменти наскількістюся окремими сторонами занадто різко. Здорово думаючий студент, що справді шукає об'єктивної правди, повинен познайомитися з усіма версіями, вильсненнями й наскількістюся і виробити собі на підставі того свою власну думку, керуючись здоровим розумом.

Та чи так сталося з авторкою статті „До генези повстанського руху”? Зовсім ні! От кілька прикладів.

Авторка твердить, що Тарас Бульба-Боровець створив УПА на спілку з організацією полк. А. Мельника, а весною 1943 р. „бандерівці” перехопили від них ініціативу. Вона каже, що УПА Бульби-Боровця начисляла „вже з вибухом війни понад 10.000 вояків”. В 1942 році сили от. Бульки збільшуються, бо „сотні й тисячі людей входять в конфлікт” з німцями і тікають сюди, а врешті до формациї от. Бульби приєднуються всі військові відділи організації полк. А. Мельника. Авторка не подає чисельної сили тих відділів, бодай приблизно, але можна думати, що їх мусіло бути теж бодай кілька тисяч вояків. Значить, літом 1943 р. УПА Бульби-Боровця і полк. А. Мельника мусіла б мати яких 20.000 вояків, якщо не більше. І от оцю двадцятитисячну армію повстанців, які мали за собою — як авторка твердить — безліч переможних боїв з большевицькими партизанами та з німецькою армією, одного дня влітку 1943 р. оточує сотня „бандерівської” УПА і... без одного пострілу ліквідує, так що тільки от. Бульба-Боровець не більше як із 40-ка своїми вояками зумів утекти.

Якби авторка доповіді справді критично поставилась була до цієї побрехеньки, то вона потрактувала б ту версію за таку нісенітницю, яку навіть дітям соромно переповідати? А якщо воно так справді було, як вона пише, то або всі ті повстанці от. Бульби й полк. А. Мельника були цілковите ніщо, коли їх двадцять тисяч дали так легко зліквідувати себе одні сотні „бандерівських” повстанців, або ті „бандерівські” повстанці були самі супермени, коли їх сотня знищила відразу яких двадцять тисяч вишколених найкращими військовими спецами Бульби і полк. Мельника, „бульбівсько-мельниковських” повстанців!

Хіба можна повторювати такі нісенітниці? Хіба здоровий розум не говорить, що вірогідним може бути і є лише свідчення другої сторони, а саме, що відділ от. Бульби-Боровця мав тоді не двадцять і не десять ти-

сяч, а кругло сто (не сто тисяч, а таки сто!), чоловіка всіх разом, і при зустрічі із сотнею УПА („бандерівської УПА”), після переговорів, 63 з них прилучилося до УПА, а от. Бульба-Боровець із 30—40 своїми волками відійшов.

А ось інший приклад. Авторка твердить, що армія от. Бульби в моментах вибуху німецько-болшевицької війни мала понад 10.000 вояків, а серед них багато колишніх полковників і генералів УНР. В іншому місці вона каже, що влітку 1941 р. до Бульби пішов разом з іншими, з доручення проводу організації полк. А. Мельника, Олег Жданович, який там „згодом став шефом штабу УПА”. Здоровий розум мусів би авторці сказати, що Олег Жданович, щоб стати шефом штабу, мусів би бути досвідченим вояком в ранзі щонайменше полковника, як не генерала, коли перевищив в армії Бульби всіх високих старшин УНР, як напр., ген. Ступницький та ін., і зайняв найвище по командирові становище в „10 чи 20-тиччній” армії повстанців. А тим часом, — Олег Жданович — він ще живе і відвідував недавно ЗДА, у тих часах був молодою людиною вояком у поезії і поетом у вояцькому ділі — яка ще пороху не нюхала. І коли організація полк. Мельника, маючи до диспозиції таких військовиків, як ген. Капустянський, ген. Курманович, полк. Сушко, полк. ген.-штабу Колосовський, сот. Чучкевич та багато інших, призначає на шефа штабу 10- чи 20-тиччної повстанської армії не когось із тих вояків-старшин, а молоду людину, початкуючого „поета”, а отаман Бульба-Боровець, що (як подає офіційний збірник організації полк. Мельника „ОУН 1939-54”) діяв з доручення Андрія Лівицького, погодився на те, то чи не говорить здоровий розум, що в цьому писанні нема ніжче на цента здорового розуму, а є тільки пропагандистична „буйда”?

Або ще інше: авторка пише, що „в тому часі прилучився до руху от. Т. Бульби Іван Мітрінга, член Політичної Колегії ОУН (Б), який робив заходи для творення партії революційних демократів”. Це правда. При допомозі Івана Мітрінги Тарас Бульба-Боровець створив був на початку 1943 р. „Українську Національну Демократичну Партію”, але чи здоровий розум не говорить, що коли Тарас Бульба оформлює свій рух в політичну партію з окремою назвою, в якій виразно вживається слово „партія”, з окресленою партійно-політичною програмою, то це була не повстанська армія Бульби-Боровця, а — політична партія з мілітаристичною закраскою.

Врешті авторка, згадуючи про смерть командира першого відділу УПА Сергія Качинського-Остапа та Довбешки- (а не Довбушенка) -Коробки, командира першої сотні УПА на Волині, каже, що „в їх особах гинуть визначні бойовики, які стояли на принципі якнай-тіснішої співпраці всіх українських визволюючих сил”. Зовсім слушно! Але коли обидва визначні бойовики, що справді стояли на принципі якнай-тіснішої співпраці всіх українських визволюючих сил, не йдуть в ряди „армії” Тараса Бульби-Боровця, якого обидва вони добре знали (м. ін. рідна сестра Сергія Качинського, як кур'єр ОУН, переводила Бульбу-Боровця напередодні війни до УССР), але організують перший відділ Української

Ікер

ДІЛО БУЛО СУСІДСЬКЕ... (Фейлетон)

Дядько Павло сидів у нетопленій хаті, хухав у пальці і латав порваний валинок. Валинок був, звигайно, соціалістичної продукції, шнурок — з американської пакли, а шило пам'ятало ще „мабуть, панську Польщу, або й навіть цісарську Австро-Венгрую. З того в найкращій кондиції знаходилось старорежимне шило, бо шнурок рвався, валинок розлазився в руках, а дядько Павло, звигаєм прадідів, проклинав свою долю та її декого з ЦК Партії.

— Драстуй, пан добродзе!

— Як ся маєш, большевику?

— А так, помаленьку. Як товариш Хрушчов, сидя на цілині... Куди то, пан, збираєшся — на празники? Чи мо', на народне гуляння сан'яниці підгиняєш?

— А щоб тебе з твоїми сан'яницями!... — погав дядько благословити гостя та й прикусив язика.

— Ну, нікого, нікого. Переженемо Америку, тоді в стиляжках ходитимеш.

Сусід зерез подвір'я, бригадир колгоспу ім. Гагаріна, активіст Косягенко, витягнув коробку „казбеків”, спершу сам закурив, потім погастував цигаркою старого.

Дядько Павло затягнувся димом і сплюнув:

— Тъху! Чиста трава!

— Ну, як з тобою, пан, соціалізм будувати, скажи по совісті? Сапожну індустрію гудиш, цигарка тобі не смакує...

— Ой, будівнігі з вас, не доведи Господи! Соціалізм будують, а плота коло хати нема!

— Ну, й добрє, що немає. Мені розказували ваші люди, що колись, за панського гніту, як прийшли празники, то хлопці з одного села заводили з другими таку галабурду, що всі кілки з гастоколу обламали! А це дуже некультурно, як сам знаєш. От, і потому наші радян-

Повстанської Армії на тому ж Поліссі і першу сотню УПА на Волині, то чи не випливав з цього на здоровий розум, що ніякої Української Повстанської Армії Бульби-Боровця чи когось іншого до того часу не було?

Та авторка в усіх цих питаннях, замість шукати об'єктивної правди, повторила безкритично партійну казочку про те, чого ніколи не було.

(Далі буде)

ХРОНІКА І РІЗНЕ

З ДІЯЛЬНОСТИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ

На останньому засіданні Головної Управи ООЧСУ, крім звітування референтів ГУ про пророблену роботу — передискутовано і вирішено цілий ряд важливих справ, а саме: призначення нашого обсерватора при Об'єднаних Націях, спільно з другими організаціями Визвольного Фронту, посилення акції на терені ОН проти російсько-більшевицького колоніялізму, переведення підготовки для відзначення 20-ліття УПА, та

съкий уряд подбав про те, щоб гастоколи й перелази були ліквідовані.

— Ваш уряд подбав за те, щоб і наші хлопці були зліквідовані, — тихо промимрив старий, а Косягенко вдав, що не гусь.

Дим з казбецької „трави” завис туманом під стелею, прислонивши погорні образи без рамок, які давно пішли на паливо, слідом за плотом, перелазом і ворітами.

— А ви, дядьку, даремне сап’янці ремонтуєте, — сказав раптом Косягенко і бистро глянув старому ввігі.

— Чому, даремно?

— А тому даремно, що Всенігної на хутірках завтра не буде.

— Чому не буде?... — погав був казати дядько Павло, та потім, глиннувши з-під лоба на активіста, спітав похмуро:

— Ти звідки знаєш, що я збираюся на Весноні?

Косягенко розреготався:

— Ну, що ви, дядьку, маленькі?... Якже без вас богослужба обійтеться? Ви ж служите за паламаря у вашого підпільному попа Левицького, це всі знають.

— Всі знають? — прошептає старий, в якого облигга посіріло, як попіл.

— Нууу, може не всі, а кому нужно. Та хай це буде діло між нами, сусідами, так сказати: якщо ваш попик хотіше далі по світу брикати, дітей хрестити і щербатих баб сповідати, хай він завтра Всенігної не служить, а ще сьогодні, вегерком, змотує вудогки! Ясно?

— Я розумію, — старий подивився тепло в огі активістові і стиснув його дужу, молоду руку. — Дякую вам, товаришу Косягенко.

— А ви не дякуйте. Ви ж паламар, кажеться?...

— Ну, то хай буде по-вашому — спасиби...

створення Інформативного Інституту. В останній спріві відбулось вже декілька сходин із членами інших Товариств Визвольного Фронту та декілька доповідей. Одному з членів ГУ доручено виготовити докладний план праці Інституту. Обговорено справу створення архіву з тих всіх публікацій та журналних статей, що появляються в Америці в неукраїнській мові про Україну або про українські справи. Належить збирати всі матеріали, не дивлячись на те, як різні автори підходять до української проблеми — позитивно чи негативно.

Порішено в найближчому часі приступити до видання друком трьох праць: Проф. О. Оглоблина — „Акти української державності” і „Найновіша історіографія в Україні та д-ра П. Мірчука „Проблема державного будівництва”.

Можливо, що у видавничому пляні вдасться також здійснити видання книжки Хосе Ортега і Гассет „Бунт мас” частини якої друкувалися у „Віснику”.

Культурно-освітній референт ГУ д-р М. Кушнір опрацював подрібні інструкції, за якими Відділи повинні вести освітню працю. Їх видрукує ГУ і розішле Відділам.

Останньо відбулось декілька політичних віч. В Нью Йорку — доповідач д-р Петро Мірчук; Шикаго — проф. Іван Вовчук; Рочестер — Ігнат Білинський; Джерзі Сіті — д-р Петро Мірчук. Масова участя у вічах такого членства як і симпатиків доказує, що треба їх улаштовувати і в інших осередках українського скупчення в Америці.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА БІНГЕМТОНУ В ПРОТЕСТІ ПТОТИ ЗЛОЧИНІВ МОСКВИ

Заходом Відділів ООЧСУ і УККА відбулися у Бінгемтоні, в неділю 4 березня ц. р., протестаційні збори громадянства проти московського злочину вбивства Голови ОУН Степана Бандери та д-ра Л. Ребета.

Збори відкрив о год. 4-ій по пол. молитвою місцевий український католицький парох, а опісля, по слові голови місцевого Відділу ОOЧСУ п. Е. Курила та голови Відділу УККА проф. В. Феданкова, політичну доповідь про московський колоніялізм, вбивство Степана Бандери та становище державного секретаря Діна Раска до справи створення при Конгресі ЗДА Комісії для розгляду проблем поневолених націй та до національно-державних аспірацій і прав України, виголосив ред. Ігнат Білинський, з Філадельфії, голова Американських Приятелів АЕН та заст. голови Централі ОOЧСУ.

Доповідач підкреслив факт продовжування Хрушчовим злочинних методів імперіялістичної політики Сталіна в боротьбі проти українського народу, зокрема фізичне нищення провідних постатей української національної революції, в намаганні Москви зломити дух спротиву української нації та вбити в ній стремління до волі і незалежності. Вільний світ, говорив доповідач, не зумів належно оцінити злочину вбивства Бандери в глобальному пляні імперіялістичної політики Москви, не добавив аналогії із вбивствами протикому-

ністичних діячів у різних вільних країнах світу. Москва шахус вільний світ колоніалізмом, володіючи одночасно найбільшою в історії людства колоніальною імперією.

Не маючи відваги протиставитися большевицькому загарбництву, вільний світ намагається зберегти свою свободу в коекзистенції з Москвою. Щобільше, державний секретар Дін Раск і державний департамент ЗДА заперечують національно-державні права України й інших поневолених Москвою народів, несамохіт сприяючи Москві у закріпленні її імперії. Американські політики не оцінюють належно ситуації, в якій Америка могла б, у власному інтересі, підтримати справжніх своїх приятелів — поневолені народи — в їх боротьбі проти большевизму. Ці політики призабули історію визвольної боротьби Америки та великих ідеальних принципів свободи, що лягли в основу творення американської держави. Зокрема державний департамент не добаваче великої політичної користі із створення Конгресової Комісії для поневолених націй та поставлення справи московського колоніалізму на розгляд Асамблії ОН.

Свою доповідь, аргументовану реальною політичною аналізою і фактами, ред. І. Білинський закінчив закликом оцінювати політичну ситуацію такою, якою вона є на ділі, а не такою, якою б ми її собі бажали, і скріпити морально та фінансово політичну дію Українського Конгресового Комітету, зокрема заходи проф. Л. Добрянського у Вашингтоні.

По доповіді відбулася жива дискусія, у висліді якої схвалено резолюції із засудом злочинів Москви, зокрема вбивство С. Бандери та Л. Ребета, і зайнято становище до політики державного департаменту супроти поневолених Москвою народів. Отісля відбулася пресова конференція з кореспондентами місцевого американського щоденника „Де Сан Булетин”, який вмістив наступного дня широке звідомлення про протестаційні збори, підкреслюючи в ньому конечність створення Конгресової Комісії для поневолених націй і передання справи московського колоніалізму на розгляд ОН.

**

Подібна протестаційна маніфестація, з доповідю ред. І. Білинського, відбулася минулого місяця заходом Відділу ООЧСУ в Рочестері, Н. Й.

З ДІЯЛЬНОСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ АБН

1) Активізуючи справу висвітлення і розкриття московського імперіалізму перед американським політичним світом, зокрема перед представниками вільних держав в Об'єднаних Націях, Екзекутива Американських Приятелів АБН виготовила й розіслала черговий політичний Меморіял під гаслом: „Свобода — неподільна”. Меморіял, у своїх чотирьох розділах, з'ясовує суть московського колоніалізму й імперіалізму, як загрозу для цілого людства, вказуючи при цьому на облудну політику Хрущова, який, проголошує себе визволителем африканських і азійських народів від західного колоніалізму, в той же час колоніально висуває і поневолює народи ССРС, зокрема Україну.

В дальньому Меморіял вказує на те, що Об'єднані Нації повинні заступати справедливий принцип сво-

боди для всіх народів, а зокрема повинні розглянути на Асамблії ОН справу московського колоніалізму та засудити московських поневолювачів за їх злочини, доконані на уярмлених народах. Меморіял закінчується закликом до представників вільного світу допомогти справі визволення поневолених Москвою народів та встановити справедливий мир у світі.

2) У цьому ж пляні Екзекутива АП АБН розіслала делегаціям вільних держав в ОН листа в справі убивства советським агентом Б. Сташинським голови ОУН Степана Бандери, підкреслюючи, що Хрущов продовжує злочинні методи Сталіна знищувати фізично провідних людей з-посеред поневолених народів не тільки на території ССРС, але й у вільному світі. Екзекутива АП АБН закликає ОН засудити Хрущова і його уряд за уплянування та переведення вбивства Бандери. Окремого листа в цій справі вислано до Американської Місії при Комісії Людських Прав в ОН, на руки пані Маріетти Трі.

3) У черговій акції в справі підтримки резолюції конгресмена Флода щодо створення Конгресової Комісії для розгляду проблем поневолених Москвою націй вислано листа до державного секретаря Раска, в якому Екзекутива АП АБН, з'ясовуючи важливість створення такої Комісії при Конгресі ЗДА з погляду інтересів і безпеки Америки, прохачає секретаря Раска підтримати ініціативу конгресмена Флода.

Д-р О. Соколовік

НАЙВІНІ АМЕРИКАНСЬКІ СТУДЕНТИ

Кілька років при Єйльському університеті в Нью Гейвен, Конектікат, існує т. зв. російський хор, що складається з американських студентів, зацікавлених у вивченні російської мови. Цей хор кілька разів побував в ССР, де співав на площах російські пісні і на крутив кілька грамофонних платівок. Метою цих молодих, наївних студентів було — наблизити ССР до Америки, переконати своїх слухачів у добросусідських намірах американців.

В 1959 році цей хор об'їхав Росію, балтійські країни та Західну Україну. По повороті його члени звітували про свою подорож перед колегами-студентами та професорами. В своїх звітах вони заявляли, що, коли співали російські пісні в балтійських країнах на площах, в парках і т. п., то публіка приймала їх холодно. Коли вони запитали про причину цього в одного з слухачів, той їм віяснів: балтійцям не подобається, що вони співають мовою їх окупанта. Холодно зустріли їх також у Львові, хоч вони й вивчили по-українськи, правда, в жахливій вимові, „Гей на горі там женці жнутъ”. Хто з українців чув, як співає цей хор, той напевно зрозумів, чому львів'яни не оплескували виконавців: замість „гей” вони співають „гей”, замість „на горі” — „на горі”. „козаків” — „казаків”, все перевертаючи на московське.

У 1960 р. цей хор знову побував на советській території. „Комсомольская Правда” з 27-го вересня м. р. писала з обуренням, що під час його виступів збиралася народ, починається дискусія, а то й сварка, бо, мовляв, советські громадяни не можуть терпіти американської брехні в своїй країні. Таке було в Києві, Одесі

Глущик, листа ч. 92, \$8.00; Розалія Теребецька 1960/61, листа ч. 93, \$8.00; Надія Зубенко, листа ч. 94, \$34.25.

ВІДДІЛ ООЧСУ В БІНГАМТОН, \$10.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В БОФФАЛО, Н. Й.

Збірщики: Василь Середюк, листи чч. 171 і 172, \$155.00; Петро Перцак, листи чч. 174 і 175, \$28.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Збірщики: Теодор Чорнописький, листа ч. 187, \$13.00; М. Вовкович, листи чч. 188 і 189, \$24.00; листа 190, \$40.50; листа ч. 191, \$27.50; листа ч. 192, \$19.50; Станиця АВН Рочестер, листа ч. 473, \$50.00; жертвовавець Н. Н., Рочестер, листа ч. 475, \$100.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В СИРАКЮЗ, Н. Й.

Збірщики: Микола Проскуренко, листа ч. 193, \$33.00; Мельничук, листа ч. 194, \$13.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В МІННЕАПОЛІС, МІН.

Збірщик: Василь Моцьо, листа ч. 218, \$53.50.

ВІДДІЛ ООЧСУ В БОФФАЛО, Н. Й.

Збірщики: Іван Горбачук, листи чч. 261 і 262, \$63.00; Василь Середюк, листи чч. 265 і 266, \$165.00; Болгарський Народний Фронт, листа ч. 479, \$19.00; Василь Шарван — Українська Радіопрограма, листа ч. 480, \$162.00.

Іван Винник, Нью Йорк, листа ч. 286, \$5.00.

ОСЕРЕДОК СУМА В КЕНТОН, ОГАЙО

Збірщики: Петро Бабич, Кентон, листа ч. 325, \$15.00; Стефан Гудз, Кентон, листа ч. 326, \$14.00; Юліян Івамкевич, Літсадле, Па, листа ч. 352, \$11.00; Ярослав Вілас, Коговс, Н. Й., листа ч. 373, \$12.00; Іван Йовик, Добластавн, Н. Й., листа ч. 374, \$5.00; Павло Пирогович, Авбурн, Н. Й., листа ч. 380, \$53.00; Богдан Кормелюк, Джамейка, Н. Й., листа ч. 383, \$5.00, Еміліян Ільницький, Гемстед, Н. Й., листа ч. 384 \$30.00; Дарія Степаняк, листа ч. 391, \$20.00; І. Петриченко, Гайленд Парк, Н. Дж., листа ч. 404, \$15.00; Л. Коваль, Блюмфілд, Конн., листа ч. 414, \$17.00; С. Бобиляк, Петерсон, Н. Дж., листа ч. 419, \$2.00; Лев Боднар, П. Рідж, листа ч. 430, \$7.00; Володимир Мисів, Йонгстон, Огайо листа ч. 447, \$5.00.

Збірщик Осередок СУМА ім. короля Данила в Акрон, Огайо, листа ч. 460, \$3.00.

Збірщики: І. Кушнір і В. Бабський, Бруклин, Н. Й., листа ч. 298, \$55.50; М. Береза, Бруклин, Н. Й., листа ч. 299, \$14.00; Гранківський, Статен Айленд, Н. Й. листа ч. 301, \$23.00.

КОЛЯДА НА ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1961 РІК:

Збірщик Михайло Черешньовський, збіркова листа ч. 1243.

По \$30.00 — Андрій Дараган.

По \$17.00 — Михайло Черешньовський.

По \$1.00 — Юрій Бобровський.

**ПОДОБАСТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ЗАПРЕНУМЕРУЙТЕ ВАШИМ БЛИЗЬКИМ АБО БОДАЙ ПОРАДЬТЕ ІМ, ЩОБИ
ВИСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ!**

сі, Харкові та інших містах. Газета закидає хористам, що вони фотографують недозволені об'єкти, дискутують з прохожими, замість вести дискусії в студентських клубах, і дають доказ „високої американської культури”, впиваючись горілкою по готелях, а після того лягають в брудних черевиках на чисту постіль. Так описує советська преса тих американських студентів-туристів.

Слід ствердити, що від часу, коли розпочато „культурний обмін” ЗДА з ССР і засновано російські інститути при деяких американських університетах, американцям не вдалося пізнати правдивого обличчя Москви. На нашу думку, всі ті інститути треба передбувати на слов'янські, де, крім московських дослідів, вивчувано б також історію і культуру інших слов'янських народів поневолених Москвою, зокрема національні та культурні надбання України, які Москва представляє за свої. Наша доволі чисельна українська студентська молодь з ЗДА повинна допомогти американцям у пізнанні правди.

ЗБІРКА НА АБН:

ВІДДІЛ ООЧСУ В НЮАРКУ, Н. Дж.

Збірщики: Андрій Андрейчук, листа ч. 3, \$14.00; П. Шпирка, листа ч. 10, \$6.50; Михайло Поштар, листа ч. 239, \$14.00; М. Заверуха, листа ч. 240, \$42.00.

Збірка на хрестинах у п. Козаків, Бруклин, листа ч. 259, \$20.00.

Збірщик М. Несторук, Бруклин, листа ч. 260, \$8.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

Збірщики: Ярослав Рибалт, листа ч. 21, \$9.00; Степан Тимків, листа ч. 23, \$19.00; Мирослав Гейніш, листа ч. 24, \$15.00; Степан Кавка, листа ч. 25, \$42.00; Петро Незнаний, листа ч. 26, \$16.00; Петро Незнаний, листа ч. 27, \$21.00; Михайло Бобик, листа ч. 28, \$9.00; Козацька Національна група, листа ч. 33, \$20.00; Хорватська Національна група, листа ч. 34, \$11.00; Білоруська Національна група, листа ч. 36, \$20.00; Василь Кліщук (5.—4.—), листа ч. 37, \$9.00; Петро Данилевич, листа ч. 39, \$5.00; Петро Незнаний, листа ч. 40, \$23.00; Володимир Корнацький, листа ч. 232, \$5.00; Олександер Блашків, листа ч. 236, \$2.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В ПАСЕМКУ, Н. Дж.

Збірщик Михайло Яремко, листа ч. 69, \$12.00.

ВІДДІЛ ООЧСУ В ЧІКАГО, ІЛЛ.

Збірщики: Іван Дичківський, листа ч. 85, \$10.00; А. Грабас, листа ч. 87, \$36.70; Василь Фіняк, листи чч. 88 і 89, \$51.50; В. Кулик, листа ч. 90, \$16.50.

ВІДДІЛ ООЧСУ В КАРТЕРЕТІ, Н. Дж.

Збірщики: Іван Рачинський, листа ч. 91, \$3.00; Осип